

1963-01-01

การประชุมทางวิชาการ ชุมชนภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters>



Part of the [Arts and Humanities Commons](#)

Recommended Citation

(1963) "การประชุมทางวิชาการ ชุมชนภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์," *Journal of Letters*: Vol. 2: Iss. 2, Article 1.

DOI: 10.58837/CHULA.JLETTERS.2.2.1

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters/vol2/iss2/1>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Letters by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การประชุมทางวิชาการ
ชุมนุมภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ ห้องประชุม คณะอักษรศาสตร์ เมื่อ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕



ชุมนุมภาษาไทยคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการประชุมทางวิชาการขึ้นในวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินถึงตึกอักษรศาสตร์ ทางประตูมหาวิทยาลัยด้านถนนดินนามม้า เมื่อรถพระที่นั่งเทียบบันไดระเบียงที่เชื่อมตึกหอสมุดกลางและตึกคณะอักษรศาสตร์ พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ศาสตราจารย์ ศุภชัย วานิชวัฒนา รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์ รองอธิการบดีฝ่ายปกครอง และศาสตราจารย์ หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์ทิกุล หัวหน้าแผนกวิชาภาษาไทยและประธานชุมนุมภาษาไทย พร้อมด้วยคณะกรรมการดำเนินงานของชุมนุมภาษาไทยและนิสิตในคณะอักษรศาสตร์รอรับเสด็จอยู่ และเชิญเสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่ห้องประชุมของคณะอักษรศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุกุญเทียบถวายนถบายสักการะพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ประดิษฐานอยู่ในตึก ทรงดงพระปรมาภิไธยในสมุดของชุมนุมภาษาไทย แล้วศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์ รองอธิการบดีฝ่ายปกครองและคณบดีคณะอักษรศาสตร์ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาดังต่อไปนี้

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทยกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าในนามของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันเกล้าอันกระหม่อมที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงพระมหากรุณาเสด็จพระราช

ดำเนินมา ร่วมการประชุมของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ เป็นการส่วนพระองค์ใน
วันนี้ การประชุมเช่นนี้เป็นการประชุมทางวิชาการตามปกติ ทางชุมนุมภาษาไทยได้
จัดให้มีขึ้นทุกสองสัปดาห์ในวันอาทิตย์ต้นและปลายเดือน เพื่อปรึกษาหารือถึงเรื่องปัญหา
ความเสื่อมโทรมและข้อบกพร่องในการศึกษาวิชาภาษาไทย การที่ได้ฝ่าละอองธุลี
พระบาททรงพระราชอุทิศสาธุเสด็จพระราชดำเนินมาในครั้ง นี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่า
ทรงห่วงใยและสนพระราชหฤทัยในเรื่องของภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง ข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายที่ร่วมประชุมอยู่ ณ ที่นี้ รู้สึกเป็นเกียรติยศอย่างสูงแก่ที่ประชุมนี้ และจะระลึก
ถึงพระมหากรุณาธิคุณครั้งนี้ อย่างมิรู้ลืม บัดนี้ ใต้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพระพุทธเจ้า
ขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบบังคมทูลเบิกนายเจือ สตะเวทิน ประธานกรรมการ
ดำเนินงานชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ เริ่มดำเนินการประชุมโดยปกติ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ ฯ

ครั้นแล้ว นายเจือ สตะเวทิน ประธานกรรมการ ดำเนินการประชุมภาษาไทย ได้ดำเนิน
การประชุมตามระเบียบวาระคือ

๑. ให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว ที่ประชุมรับรอง
๒. แจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงฐานะการเงินของชุมนุม ซึ่งในปัจจุบันมีเงินอยู่รวม
ทั้งสิ้น ๒๔,๕๓๑.๕๘ บาท ฝากไว้ ณ ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาสุรวงศ์ ที่ประชุม
รับทราบ

๓. แจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงกำหนดคราวประชุมครั้งต่อไป ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม
เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อจัดการละเล่นตาม
แบบเวียนของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับชั้น มศ. ๔ มศ. ๕ มีการแสดงของกรม
ศิลปากร ประกอบ ครูอาจารย์ผู้เฒ่าพานักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยมาร่วมด้วย ก็ของ
บัตรค่าผ่านประตูใต้ที่คณะอักษรศาสตร์ บัตรละสามบาท ที่ประชุมรับทราบ

๔. แจงให้ที่ประชุมทราบถึงจำนวนเงินที่ส่งไปโดยเสด็จพระราชกุศลร่วมมูลนิธิ
ราชประชาสมาศัย เมื่อคราวไปเยี่ยมที่พระประแดง เป็นเงิน ๓๗๑ บาท ที่ประชุม
รับทราบ

๕. การประชุมในเดือนกันยายน กำหนดวันที่ ๑๖ เวลา ๙.๐๐ น. เพื่อศึกษา
เรื่องราวของวัดสังฆายและวัดราชสิทธิาราม ไปพร้อมกันที่วัดราชสิทธิาราม ตาม
เวลานั้น

แล้วเชิญศาสตราจารย์ หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล ประธานชุมนุม
ภาษาไทย ทำเนียบการประชุมต่อไป

หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล ได้กราบบังคมทูลอัญเชิญพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวประทับเป็นประธานของที่ประชุม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อม
ราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล เป็นเลขานุการของที่ประชุม และโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้า
วรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ฯ พลฯ นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ และหม่อม
หลวงหญิง บุญเหลือ เทพยสุวรรณ เข้าร่วมการชี้แจงปัญหาด้วย

หม่อมราชวงศ์ สุนนชาติ สวัสดิ์กุล กล่าวว่ ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้า
ปกกระหม่อม พระราชอาญาไม่พั่งเกล้าฯ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราช
วโรกาสกล่าวว่ที่ประชุมเกี่ยวกับเรื่องการชี้แจงปัญหาการใช้คำไทย อันเป็นหัวข้อเรื่อง
ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานมา

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะฯ

ท่านประธานดำเนินงานชุมนุมภาษาไทย ท่านสมาชิกชุมนุมภาษาไทย
และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

วันนี้เป็นวันมหามงคลของชุมนุมภาษาไทย ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
เสด็จพระราชดำเนินมาร่วมการประชุมที่ทางชุมนุมภาษาไทย ได้จัดให้มีขึ้นตามปรกติ

ทำให้การประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมครั้งพิเศษไป เรื่องที่จะพูดกันในวันนี้คือ ชี้แจง
ปัญหาการใช้คำไทย เหตุที่จะพูดถึงหัวข้อนี้เพราะทรงมีพระราชปรารภว่า การใช้คำ
ไทยที่แปลจากภาษาต่างประเทศทุกวันนี้ มักไม่ค่อยจะตรงต่อความหมายในภาษาเดิม
นัก สมควรจะได้วางแนวทางการใช้ไว้ให้เป็นหลักที่จะปฏิบัติให้สะดวกสืบไป ในขั้นต้น
เพียงแต่จะมีพระราชดำรัสพระราชทานคณะกรรมการชุนุมภาษาไทยเพื่อให้ไปช่วยกัน
คิดเท่านั้น แต่ต่อมาคิดกันว่าเมื่อจะเสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานกระแสพระราช
ดำริแล้ว ก็น่าจะได้ให้สมาชิกของชุนุมภาษาไทยและท่านผู้สนใจในวิชาภาษาไทยได้มี
โอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับฟังกระแสพระราชดำริด้วย เพื่อจะได้ไปช่วยกัน
คิดแก้ไขตามที่ทรงตั้งข้อสังเกตไว้ให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ และด้วยเหตุที่ไม่ได้
เรียนให้ทราบล่วงหน้าถึงการเสด็จพระราชดำเนินในวันนี้ จำต้องขออภัยต่อท่านสมาชิก
ทั้งหลายด้วย เพราะการเสด็จพระราชดำเนินคราวนี้เป็นการส่วนพระองค์จริง ๆ อนึ่ง
ในเรื่องที่ประชุมในวันนี้ก็ออกจะเบียดเสียดเขียดเขียดกันหน่อย ก็ต้องขอประทานอภัย
เพราะโดยปรกติกั้มาประชุมกันไม่มากมายถึงเพียงนี้ วันนี้มีถึง ๔๐๐ กว่าคน จึงขอได้
กรุณาด้วยในเรื่องความไม่สะดวกทั้งปวง

สำหรับปัญหาเรื่องการใช้คำไทยนี้ ผมเองนึกแต่ใช้เท่านั้น ไม่ถนัดในเรื่อง
คิดหรือบัญญัติคำใหม่ เมื่อได้รับพระราชทานหัวข้อมาแล้วก็คิดถึงครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์
ประสาทวิชาภาษาไทยให้ผม คือพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ประพินธ์ ที่
ประทับอยู่ทางบ้านโน้น ทรงดำรงตำแหน่งราชบัณฑิตและกรรมการบัญญัติศัพท์ และ
ตำแหน่งอื่น ๆ อีกหลายตำแหน่ง รวมทั้งรองนายกรัฐมนตรีด้วย ท่านที่ได้รับเชิญมาอีก
ท่านหนึ่งคือ ฯพณ ฯ เอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศอินเดีย อ้าฟกานีสถาน และ
ลังกา นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ ท่านผู้นี้เคยดำรงตำแหน่งอื่น ๆ อีกมากรวมทั้งเคย
เป็นรองนายกรัฐมนตรีด้วย ทางบ้านสุโขทัยนั้นก็คือ หม่อมหลวงหญิง บุญเหลือ

เทพยสุวรรณ ผมไม่ต้องแนะนำมาก เพราะท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้เริ่มก่อตั้งชุมนุมภาษาไทย
ขึ้น และขณะนี้ท่านก็เป็นรองประธานกรรมการดำเนินงานของชุมนุมภาษาไทยนี้

ผมขอเรียนว่า การประชุมในวันนี้เป็นการประชุมทางวิชาการตามปกติ ถ้า
ท่านผู้ใดสงสัยปัญหาข้อใดโปรดถามได้ คือเขียนในเศษกระดาษส่งมาเช่นเคย การ
ประชุมครั้งนี้ต้องถือว่าเป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่เปรียบมิได้ ที่ทรงพระมหา
กรุณาเสด็จพระราชดำเนินมา มีใช้เพียงแต่เพื่อทรงฟังเท่านั้น หากแต่จะได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมร่วมการอภิปรายในที่ประชุมนี้ในฐานะที่ทรงเป็น
ประธานของที่ประชุมด้วย ทั้งการที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เรา
ทั้ง ๔ คนขึ้นมาเข้าร่วมการอภิปรายครั้งนี้เป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างสูง ต่อไปนี้
ผมจะได้กราบบังคมทูลเพื่อรับพระมหากษัตริย์ในเรื่องราวชี้แจงปัญหาภาษาไทยต่อไป

ครั้นแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า

ก่อนอื่นต้องขอขอบใจและแสดงความยินดีที่มีมาการก่อตั้งชุมนุมภาษาไทย เพื่อ
รักษาและศึกษาเรื่องภาษาไทย และขอขอบใจที่ต้อนรับในวันนี้ ซึ่งท่านทั้งหลายไม่ได้
เชิญมา แต่ว่าเชิญตัวเองมา เพราะสุกแสงจะทนทาน การที่มีชุมนุมภาษาไทยนั้น
เป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง เพราะว่าภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษา
ทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษยชนคนหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดความเห็น
อย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่นในทางวรรณคดีเป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้อง
รักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยนี้มีภาษาของเราเอง ซึ่งต้องหวงแหน ประเทศไทยใกล้เคียง
ของเราหลายประเทศมีภาษาของตนเอง แต่ว่าเขาก็ไม่ค่อยแข็งแรง เขาต้องพยายาม
หาทางที่จะสร้างภาษาของตนเองไว้ให้มั่นคง เรามีโชคที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณ
กาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ
อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือให้ออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีก

อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยคนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สามคือความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรานึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้ ที่โตะนั้นก็ “ศัพท์บัญญัติกร” หลายท่าน นี่ก็ได้เป็นศัพท์บัญญัติกรไปอีกคนหนึ่ง มีคนเคียวที่ไม่ใช่ คืออาจารย์สุมนชาติ การบัญญัติศัพท์ใหม่ก็เป็นสิ่งสำคัญเหมือนกัน จำเป็น แต่อันตราย ฉะนั้นในปัญหาทั้งสามนี้ วันนี้นักถึงปัญหาที่สามเป็นใหญ่ แต่ปัญหาเรื่องการออกเสียงนั้นก็อันตรายอย่างยิ่ง นึกถึงคำว่ามหาวิทยาลัย เทียบวันทางโทรทัศน์หรือทางวิทยุได้ยินว่า “มหาวิทยาลัย” กลายเป็น “วิทยาลัยหมา” ออกจะอันตราย ซึ่งเราขอมไม่ได้ บางอย่างเราขอมได้ อย่างคำว่า “ฉนั้น” ที่จริงเขียนว่าฉนั้น แต่ว่าพูดกัน “ซั้น” ซั้น นั้น ก็เป็นสิ่งที่ต้องขอมไว้บ้าง แต่บางทีก็เกินไปหน่อยกลายเป็นอย่างอื่นในคำว่าฉนั้น คำว่า “น้ำม” เขียนว่า “น้ำ” แต่ออกเสียงว่า “น้ำม” นี้เราก็ต้องขอมบ้าง อย่างนี้ไม่เป็นไร แต่คำว่ามหาวิทยาลัย เราอย่าขอม แสดงให้เห็นว่ามีปัญหาต่าง ๆ และบางสิ่งบางอย่างเราต้องขอม บางสิ่งบางอย่างเราต้องคัดค้านอย่างเด็ดขาด ในด้านบัญญัติศัพท์หรือคำใหม่ก็เป็นทางหนึ่งที่อันตรายมากเหมือนกัน แต่ขอพูดอีกอย่าง วัตถุประสงค์ใช้คำมาประกอบประโยคหรือใช้คำมาแสดงเป็นความคิด ซึ่งได้ยินมามากในทางข่าว ขอยกตัวอย่างว่าคำอุบัติเหตุในความหมายของอุบัติเหตุคือสิ่งที่อุบัติเหตุขึ้น ก็เข้าใจว่าเป็นเหตุที่ไม่ดี อุบัติขึ้นโดยที่มนุษย์ไม่ต้องประสงค์ แต่เดิมนั้นใช้คำว่าอุบัติเหตุในความหมายว่าเหตุการณ์ อุบัติเหตุนั้นแปลมาจากภาษาฝรั่งว่า accident เทียบวันมาใช้ในความหมายว่า incident ฟังข่าววิทยุซึ่งผิดอย่างร้ายที่สุด เพราะว่า accident เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่มีมนุษย์ต้องการ ส่วน incident นั้นถ้าจะอธิบายก็หมายความว่า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น เหตุที่เกิดขึ้นแต่โดยที่มิต้องการของมนุษย์ ไปใช้อุบัติเหตุก็ไม่ถูก ควรใช้เหตุการณ์หรือเหตุร้าย แต่อาจง่ายเกินไป มีคำชนิดนี้อีกหลายคำซึ่งต่อไปอาจจะได้อธิบายในคำที่ไม่ควร สำหรับคำใหม่ที่ตั้งขึ้นมีความจำเป็นในทางวิชาการไม่ใช่แน่นอน แต่อย่างคำที่ง่าย ๆ ก็ควรจะ

ควรจะใช้คำเก่า ๆ ที่เรามีอยู่แล้ว ไม่ควรจะมาตั้งศัพท์ใหม่ให้ยุ่งยาก แต่ก็อาจเป็นด้วยเห็นว่าไม่โก้พอก็ต้องใช้คำใหม่ ๆ แต่การตั้งคำใหม่นี้มีหลักหลายประการ และผู้ที่ตั้งคำนั้นต้องรู้คำและหลักของภาษาลึกซึ้งทั้งภาษาไทยทั้งภาษาต่างประเทศ ไม่ใช่เฉพาะภาษาอังกฤษ ต้องทราบถึงภาษาอื่น ๆ ด้วย ต้องทราบถึงหลักภาษาอังกฤษเอง คือมาจากไหน มาจากความคิดอะไร เพื่อจะไม่ให้ผิดไปอย่างตกลงขงขันที่เคียว อย่างค่าง่าย ๆ ที่เคียววันใช้กันมากอยู่อย่างแพร่หลาย และยอมรับกันแล้ว อย่างคำว่ารถบัส คำว่า Bus นี้เราใช้เรารู้ว่าแปลว่าอะไรและไม่มีใครคัดค้านแล้ว แต่ว่ารบสนั้นมีประวัติยืนยาวมาแต่สมัยโรมัน คือรถบสนั้น รถสาธารณะของเราเอง ภาษาลาตินเรียกว่า Omnibus คือสำหรับทุกคน แต่ควรจะใช้ว่ารถออบนิบัส แปลว่ารถสำหรับทุกคนใช้ได้ ทำไปทำมา คำว่ารถหายไปเหลือแต่อบนิบสเท่านั้นเอง ต่อมาก็ตัดออกไปอีกเหลือบัสหรือบัสเท่านั้นเอง ซึ่งบัสหรือบสนั้นเป็นเพียงคำพยางค์เดียวซึ่งอาจมาจากคำใด ๆ ก็ได้ แต่มาเข้าใจว่าเป็นรถสำหรับทุกคน รถสาธารณะ จนกระทั่งมาเป็นภาษาไทยว่ารถบัสหมายถึงรถสาธารณะ ภาษามลายูก็เป็นขาสเขียน Bas นี้เป็นต้น ก็เข้าใจกันแล้วรับกันแล้ว ไม่เป็นปัญหา แต่คำใหม่ ๆ ที่มีประวัติที่ซับซ้อนโคมลอยเช่นเดียวกัน ใหม่ ๆ อาจทำให้ภาษาเราไม่มีความหมาย ภาษาเราอาจเป็นภาษาที่ไม่มีหลักเลย เรียกว่าไม่มีข้อเกิด เพราะว่าข้อเกิดผิดมาหมด บิดเบี้ยวมาจนกระทั่งภาษาไม่เป็นภาษา ก็มีปัญหาต่าง ๆ ที่วางเอาไว้แล้ว ขอให้ท่านทั้งหลาย โดยเฉพาะผู้ที่มา จะเรียกว่าวิทยากรก็ไม่ค่อยชอบคำนี้ 'ศัพท์บัญญัติกร' ก็ชอบเพราะว่าตัวเอง ขอให้ท่านศัพท์บัญญัติกรทั้งหลายนี้ได้แสดงความคิดเห็น

ครั้นแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงออกความเห็น พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ กราบบังคมทูลว่า

ขอเศษผ้าละของธูลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

การที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมาร่วมการประชุมกับ
ชุมชนภาษาไทยกรุงนี้ เป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ แต่ทรงชอบด้วยพระราช
ประเพณี เพราะภาษาไทยของเราได้เจริญงอกงามมากก็ด้วยอาศัยพระบรมราชูปถัมภ์ของ
พระมหากษัตริย์ในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชวงศ์จักรี
เพราะฉะนั้นเมื่อได้ผ้าละของธูลีพระบาททรงแสดงความสนพระราชหฤทัยในเรื่องภาษา
ไทยนี้แล้ว ก็เชื่อแน่ว่าเกล้าฯ ว่าภาษาไทยคงจะเจริญงอกงาม หลักการที่พระราชทาน
พระบรมราโชวาทนั้นก็เป็นหลักที่ถูกต้องอย่างยิ่ง คิดด้วยเกล้าฯ ว่าไม่มีใครที่จะแย้ง
แม้บัญญัติกรเช่นข้าพระพุทธเจ้าก็เห็นด้วย คำว่าศัพท์บัญญัติกรนั้นก็ถูกต้องในการ
บัญญัติศัพท์ เพราะว่าบัญญัติกรนั้นก็เห็นกรिया เมื่อเอากรต่อเข้าก็ใช้ได้ ส่วนวิทยากรนั้น
ข้าพระพุทธเจ้าไม่ได้คิด และก็ไม่ค่อยชอบนัก แต่การเติมกรข้างหลังนี้ข้าพเจ้าได้เป็นผู้
ให้ตัวอย่าง แต่เขาใช้กันเพื่อไป เช่นคำว่าบุคคลากร ซึ่งราชบัณฑิตยสถานให้ผ่านไป
เขาจะใช้ให้แปลว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานที่เราเรียกกันว่าทะเบียนประวัติ แต่ทำไม
ไม่เรียกว่าเจ้าหน้าที่ทะเบียนประวัติต่อไปไม่ทราบเกล้าฯ ขอให้แปล Personnel Officer
ว่าบุคคลากร ในที่สุคราชบัณฑิตยสถานก็บอกว่าบุคคลากรนั้นถ้าจะแปลว่า Personnel
ก็พอไปได้ เพราะประกอบด้วยบุคคล + อากร แปลว่าหมู่บุคคลคือเจ้าหน้าที่ แต่ว่าที่เรียก
ว่าเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับพนักงานนั้นก็เป็นที่เข้าใจกัน อย่างเช่นว่าป่าไม้จังหวัด ป่าไม้อำเภอ
ก็เป็นเจ้าหน้าที่ ราชบัณฑิตยสถานว่าใช้บุคคลากรก็ได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า ขอแย้งนิดหน่อย ราชบัณฑิตย
สถานทำอย่างนี้ไม่ถูก เพราะว่าเป็นหน้าที่ของผู้มีวิชา ไม่ใช่วิทยากร มีวิชาที่เป็นหลัก
ต้องไม่ยอมตามอำนาจของผู้ใดแม้สมาชิกราชบัณฑิตยสถานจะเป็นรัฐมนตรี ไม่ควรจะ
ยอม เพราะเป็นเรื่องสมบัติของชาติ ขอแย้งแค่นี้

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงอธิบายต่อไปว่า ข้าพระพุทธเจ้าเป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น ต่อไปข้างหน้าที่ปรึกษาจะไม่ยอม ต่อไปก็เกี่ยวกับคำว่าอุบัติเหตุ ตามที่มีพระราชดำรินั้นเป็นการถูกต้องทีเดียว แต่เกี่ยวกับประวัติของภาษาไปด้วย เดิมทีคำว่า accident ไทยเราใช้ว่า อุบัติเหตุ แทนอุบัติเหตุ ต่อมาภายหลังมาใช้อุบัติเหตุโดยนัยแห่ง accident ด้วยเหตุนี้ในขณะนี้ใช้กันว่าอุบัติเหตุโดยทั่วไป ส่วน incident นั้นไม่ควรจะใช้ว่าอุบัติเหตุ ในการบัญญัติศัพท์ เราควรจะฟังหรือหาคำไทยมาใช้ก็เป็นการถูกต้อง และข้าพระพุทธเจ้าเองก็พยายามหาคำไทยก่อนเมื่อหาไม่ได้จริงๆ ก็ได้พิจารณาจากด้วยเหตุผลหลายประการจึงนำคำภาษาอื่นมาผูกกันใช้ พระบรมราชาโฆวาทที่พระราชทานมานั้นก็เห็นด้วยเกล้า ๆ ว่าเป็นหลักฐานที่มั่นคง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า การที่เสด็จพระองค์วรรณมีรับสั่งนี้ ก็เป็นการให้คำมั่นสัญญาว่าต่อไปจะเข้มงวด จะดำเนินมาตรการที่เข้มงวด คำว่าดำเนินมาตรการนี้ก็คำที่แปลมาจากภาษาอังกฤษอีกแล้ว ซึ่งขอโจมตีอีกอัน เพราะว่าดำเนินมาตรการนั้นก็คงมาจากภาษาของสำนักข่าว รู้สึกว่าควรจะหาคำอื่นมาใช้ ไม่ควรจะใช้คำว่า ดำเนินมาตรการอย่างนี้ ดำเนินมาตรการนั้นแปลว่า Take measures คำว่า Take measures นั้นในภาษาอังกฤษก็หมายถึงเมื่อเกิด incident เกิดเหตุการณ์ใดๆ ก็ต้องจัดการ ต้องดำเนินกิจการที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ เช่นนี้จะบอกว่าดำเนินมาตรการก็ไม่ถูกก็ควรจะใช้อย่างอื่น แต่ไม่ทราบว่าควรจะใช้อะไร อาจใช้ว่าจัดการหรือปราบปราม หรืออะไรก็ได้ เรามีคำใช้เยอะเยาะไปก็ขอให้ช่วยกันหา ไม่จำเป็นจะต้องหาจากสันสกฤตบาลีก็ได้ ภาษาไทยเราเองก็ยังมี

ครั้นแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ออกความเห็น หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ กราบบังคมทูลว่า

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าขอพระ
ราชทานพระบรมราชานุญาต กล่าวแก่ที่ประชุมโดยไม่ต้องใช้ราชาศัพท์ เพราะว่าไม่
เคยเป็นข้าราชการฝ่ายใน เคยเป็นแต่ข้าราชการฝ่ายหน้า ไม่ค่อยจะได้ใกล้ชิดพระยุคล
บาทคงจะมีการพลาดพลั้ง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า ให้อนุญาตนะให้ละ แต่ขอตั้งข้อ
สังเกตอย่างหนึ่งว่า ราชาศัพท์นั้นเป็นภาษาวรรณคดี ทุกคนควรจะทราบ โดยเฉพาะ
ในคณะอักษรศาสตร์นี้

หม่อมหลวงบุญเหลือกราบบังคมทูลต่อไปว่า ถ้ามีพระราชประสงค์เช่นนั้น ข้า
พระพุทธเจ้าก็จะพยายาม แต่ว่า...

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า ไม่ใช่ต้องการให้ทำอย่างนั้น แต่ก็ขออย่าได้
ออกตัวว่าไม่ทราบ เพราะขายหน้านักเรียน แต่ว่าในการจะพูดกันที่ประชุม อนุญาตทุก
เมื่อ เพราะว่าอย่างอาจารย์สุมนชาติและเสด็จในกรม และผู้ที่พูดที่ประชุมไม่ต้องขอ
เดชะอนุญาตให้ทั้งนี้

หม่อมหลวงบุญเหลือกล่าวต่อไปว่า ใครจะขอเรียนต่อที่ประชุมว่า เมื่อคิดเขียน
เป็นราชาศัพท์นั้นอาจผิดพลาดบ้าง ขออย่าจำเอาไปใช้ เพราะว่าการใช้ราชาศัพท์ ถ้า
เอาไปใช้ในการแต่งบทประพันธ์หรือวรรณคดีนั้นเราใช้ได้เป็นศิลปะ แต่เมื่อใช้ราชาศัพท์
ต่อองค์พระมหากษัตริย์นี้ เราต้องรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี จะต้องเรียนจริง ๆ
จริง ๆ จะต้องใช้เวลา แล้วก็จะต้องมีความชำนาญในการที่จะใช้ นี่ก็เป็นการเตือน
เพื่อนครูภาษาไทยว่า เมื่อได้ฟังใครเขาใช้ราชาศัพท์ไม่ใช่ว่าจะถูกทุกทีไป คือว่าควร
จะคอยถามหลาย ๆ คนว่าที่ใช้อย่างนี้ถูกต้องหรือไม่ ในเรื่องการขัญญัตติศัพท์นั้น สำหรับ
คิดเองไม่เคยขัญญัตติศัพท์อื่น นอกจากศัพท์เทคนิคทางการศึกษา แต่ว่าใครจะได้ทูล
ให้กรมหมื่นธรรมาธิปาทรงทราบ คำว่าบุคคลากรนั้น เวลาที่คิดคำนวนใหม่ คิดกันยังเป็น

กรรมการอยู่ในคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ว่าเหตุใดจึงมีคนไปทูลว่า แปลว่าเจ้าหน้าที่ที่ไม่ทราบ เพราะว่าคำว่าบุคคลากรนั้น เมื่อครั้งเข้าไปในคณะกรรมการบัญญัติศัพท์มีคนเถียงกันว่า คำว่า Personnel นี้จะใช้อะไร ทิฉินบอกว่าตัวบุคคลก็ตีแล้ว งานการนั้นมีเงินแล้วขาดตัวบุคคล บางคนบอกว่าไม่ชอบคำว่าตัวก็ว่าถ้าอย่างนั้นก็ให้ใช้บุคคลก็บอกกันว่ามันไม่ใช่บุคคล มันเป็นคนบุคคลที่จะทำงาน ครั้นบอกว่า ก็ใช้ว่าบุคคลที่จะทำงานไม่ได้หรือ ก็ว่ามัน ๕ พยางค์ ก็มีคนเสนอว่าบุคคลากร และก็มีผู้ที่เชื่อดูว่ารัฐบาลบอกว่า อากร แปลว่าหมู่ เช่นว่าคารากรก็หมู่ดาว เพราะบุคคลเข้ากับอากรก็เป็นหมู่บุคคลได้ แต่ว่าเราใช้ในที่เฉพาะเท่านั้น เพราะคำในภาษาไทยบางคำที่ประชาชนนำไปใช้มีความหมายอย่างหนึ่ง แต่ผู้ที่ใช้วิชาการนั้นมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง เช่นในศาลคำว่าฟ้องกับคำว่าร้องมีความหมายเฉพาะ แต่ประชาชนใช้ปนกันว่าฟ้องร้อง ฉะนั้นบุคคลากรนี้แปลว่าหมู่บุคคลโดยศัพท์ก็จริง แต่ว่าทางวิชาการเราจะใช้ว่า หมู่บุคคลที่ใช้เฉพาะงานเป็นอันตกลงกัน แต่ที่จะไปแปลว่าเจ้าหน้าที่นั้นเข้าใจว่าจะเป็นการเข้าใจผิดพลาดของผู้ที่ไปชี้แจงทูล

อีกคำหนึ่งคือคำว่า “วิทยากร” วิทยากรนี้เป็นความคลาดเคลื่อน แสดงให้เห็นว่าคนไม่สนใจภาษาไทยเพียงพอ เมื่อเวลามีศัพท์บัญญัติอะไรขึ้นมาก็ไม่สนใจศึกษาให้แท้จริง พอเห็นก็เอาไปใช้เลย วิทยากรนี้ก็เถียงกันมากเวลาบัญญัติ ตัวทิฉินถือว่าเราต้องการศัพท์คำที่ใช้ในการศึกษา แปลว่าทุกคนที่เราเอาเขามาซักเพื่อขอความรู้เขาจะพูดสั้น ๆ ว่าควรจะมีการใช้ Resource person ในโรงเรียน ไปเที่ยวหาคนมาซักความรู้จากเขาจะเรียกว่าอะไร มีคนเสนอว่า อธิการ แล้วมีคนบอกว่าไม่เอา เพราะเป็นนามสกุลอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ในที่สุดก็ตกลงกันเอาคำว่าวิทยากร อากรในที่นั้นแปลว่าแหล่ง แหล่งวิทยาหรือย่อเกิด ก็ตัวบุคคลที่เป็นย่อเกิดแห่งความรู้ ก็เอาละ ใครก็ตามเป็นวิทยากรก็ตกลงทั้งนั้น แต่ว่าไปใช้เป็นตำแหน่งราชการ เช่นว่าผู้ชี้แจงแนะนำ

อะไรนั้นก็ไม่ใช่ความหมายทางเทคนิคที่ได้บัญญัติ อีกข้อหนึ่งก็คือภาษาไทย เวลาที่
คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้วางแนวที่จะคิดภาษาไทยก่อน
เมื่อไม่มีภาษาไทยแล้วคิดไม่ออกหรือว่าไม่เหมาะ จึงจะหาภาษาอื่น แต่บางทีคำบางคำ
ก็ลำบากในการที่จะใช้ภาษาไทย มีตัวอย่างเหมือนกับที่บัญญัติเป็นภาษาไทย แล้วเลย
แปรเปลี่ยนความหมายโดยรวดเร็ว ศัพท์ทางเทคนิคนั้นถึงเอาไว้ไม่ได้ เช่นคำว่าแนะ
แนว เราบัญญัติมีความหมายว่า guidance เป็นกระบวนการยาว คือว่าต้องมีการค้น
คว้า แล้วก็จัดการทดสอบทำกันยาวที่เดี๋ยวก็ถึงจะเรียกว่า guidance บัญญัติศัพท์ว่า
แนะแนว แต่เดี๋ยวนี้ใครแนะนำก็เป็นแนะแนวทั้งสิ้น เพราะเป็นคำที่สะทกปากมาก
เกินไป อีกคำหนึ่งว่า trend บัญญัติว่าแนวโน้ม คนก็ไปเปลี่ยนเอาเฉย ๆ ว่าทางโน้ม
ทงนี้เป็นศัพท์เทคนิคเท่านั้นที่จะนึกกันใช้สำหรับการออกข้อสอบ แต่ประชาชนก็พอใจมา
ใช้ด้วย ก็ใครจะขอเรียนให้ที่ประชุมทราบ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งข้อสังเกตไว้ดังต่อไปนี้

ขอมีข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่า ภาษาไทยหรือภาษาทั้งหลายที่ใช้กันในปัจจุบันนี้
เป็นภาษาที่มีชีวิต เป็นภาษาที่ประชาชนใช้ ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงในความหมาย
ถ้าเราบัญญัติศัพท์อะไรขึ้นมา ก็จะขอให้ประชาชนทั้งประเทศเป็นผู้ที่มีความคิดในด้าน
ภาษาเป็นศัพท์บัญญัติกรกันทั้งชาติ หรือเป็นวิทยากรผู้ที่มีความรู้ทั้งชาติก็ไม่ได้ เราจะ
ไปโกรธประชาชนแทนโกรธตัวเองไม่ได้ แก่ตัวไม่หลุด ทางที่ดีเราบัญญัติศัพท์แล้ว
ก็ต้องลองดูว่าเขาเข้าใจหรือเปล่า การบัญญัติศัพท์หรือการมีคำใหม่มีข้อเกิดหลายทาง
มีข้อเกิดอย่างหนึ่ง ท่านทั้งหลายที่เป็นศัพท์บัญญัติกรก็เป็นข้อเกิด ไม่รู้ว่าจะใช้คำว่า
อะไรแทน ข้อเกิดอีกข้อเกิดหนึ่งก็คือสำนักข่าวต่าง ๆ ที่แปลจากภาษาอังกฤษหรือภาษา
ต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ก็ออกมาเป็นภาษาประหลาด ๆ เหมือนกัน อีกอย่างหนึ่ง
ภาษาชาวบ้านหรือภาษาเด็ก ๆ Slang นั้น ซึ่งใช้กันด้วยความหมายพิเศษของหมู่คณะ

บางทีก็คิดเหมือนกัน อย่างขณะนั้นคิดออก คำว่าหล่อนั้นเดี๋ยวนั้นก็เข้าใจว่ายังใช้กัน อย่างใช้กับคนสวยที่หน้ารักน่าเกรงขามก็ว่าคนนั้นหล่อ เฉพาะผู้ชาย คำว่าหล่อนั้นมาจากรูปหล่อ ๆ ก็หมายความว่ารูปร่างหน้าตาเหมือนรูปปั้นรูปหล่อ คงมาจากอย่างนี้ ฝรั่งเศสก็มี เขาว่าผู้ชายคนนั้นมีหน้าตาโก้ สวยเหมือน Greek God ก็เหมือนรูปปั้น กลั๊บบมาเป็นภาษาไทยก็ว่าคนนั้นรูปหล่อ แล้วก็กลายเป็นหล่อเฉย ๆ คำว่าหล่อนั้นก็สักจะติดเข้ามาในภาษาอีกหน่อยก็คงกลายเป็นภาษาที่ใช้ได้ แต่ว่าพูดถึงบัญญัติศัพท์ คำต่าง ๆ ที่มาจากคณะกรรมการประชาชนก็มาใช้ บางทีก็มาใช้อย่างผิด ๆ ถูก ๆ ไม่ใช่หน้าที่ของผู้บัญญัติศัพท์ที่จะโกรธ เพราะว่าเป็นผู้ทำเป็นผู้สร้างขึ้นมา ต้องทราบถึงผลสะท้อนที่จะมี ไม่ใช่ว่าบัญญัติศัพท์ขึ้นมาแล้ววางไว้ให้เต็ก ๆ ใช้ เช่นเดียวกับผู้ที่ทำขึ้นมา ทำขึ้นมาแล้ววางไว้ในโรงเรียนให้ยิงกันจนยับยั้ง ให้เล่นกันจนเกิดอันตราย แล้วบอกว่าสร้างขึ้นมาต่างหาก ไม่ได้ให้เอามายิงกันเล่น ไม่มีความผิดอะไรเลย คนที่ทำขึ้นมาแล้วนำมาให้เต็กใช้เช่นนี้ย่อมมีความผิดด้วย ส่วนคนที่บัญญัติศัพท์ขึ้นมาให้ผู้ไม่มีความรู้ในด้านวิชาภาษาเอาไปใช้เพราะฟังเข้าใจที่ผิดผิด ขอโทษอาจารย์บุญเหลือที่รู้สึกว่าจะจริงไปหน่อย แต่ไม่ได้ตั้งใจว่า พูดทั่ว ๆ ไป วันนั้นก็พูดเต็มที ขอมิเสร์ที่จะพูด

ครั้นแล้วได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ฯ พณ ฯ นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ แสดงความคิดเห็น ฯ พณ ฯ นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ กล่าวว่ ขอเคาะฆ่าละของอุลิต พระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส อภิปรายในเรื่องปัญหาภาษาต่อไป ความจริงเรื่องภาษาและการตั้งศัพท์ต่าง ๆ นี้ ก็ไม่มีโอกาสตั้งศัพท์อย่างอื่น นอกจากศัพท์เดียวซึ่งรับว่าเป็นความผิด เพราะเวลานั้นต้องทำหน้าที่เป็นเลขาธิการกรรมการสภามหาวิทยาลัย จะต้องบันทึกลงไปถึงเรื่องศาสตราจารย์ ท่านผู้หนึ่ง ซึ่งท่านไปเรียนต่างประเทศมาได้ปริญญาทาง Onithorlogy ครั้นจะไปเขียนว่าท่านผู้สำเร็จวิชาคน ก็รู้สึกว่าจะไม่เป็นการเหมาะสม และอาจถูกโจมตีกลั๊บบมาบอก

ว่าบัญญัติศัพท์ไม่เป็น ก็เลยบอกว่าฉันไ้วิชาอักษรวิทยา ก็รู้สึกว่ามีใครคัดค้าน
ฉะนั้น ถ้าเป็นความผิดก็ยอมรับว่าเป็นความผิด จะเป็นขบถเป็นกรรมอะไรที่คิดตัวมาจน
ยาวนาน เลยไม่ได้ทำอย่างอื่น สิ่งที่เราอยากจะทำก็ไม่ได้ทำ ไปเรียนวิศวกรรมมาก็ต้อง
ไปทำหน้าที่เป็นทูต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า เรื่องขบถกรรมนี้ขอสนับสนุนอาจารย์สุกิจ
เพราะว่าคำนี้เป็นคำเทคนิคโดยแท้ และก็คงไม่มีผู้ที่สำเร็จวิชา Onithorlogy มาหลาย
คน ไม่ได้เป็นคำที่ใช้แพร่หลาย ก็ไม่เป็นอันตรายต่อส่วนรวม จึงไม่มีขบถ

ฯ พณ ฯ นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ จึงกล่าวต่อไปว่า เป็นพระมหากษัตริย์คุณ
อย่างล้นเกล้าล้นกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าก็มีจิตใจที่จะอภิปรายต่อไปได้ ปัญหาที่อยาก
จะอภิปรายนั้นเป็นปัญหาสนับสนุนเกี่ยวกับกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับการที่อ่านผิดบ้าง
ความหมายที่ผิดบ้าง แล้วก็การบัญญัติที่ล้นเกินไปบ้าง เพราะว่าได้เห็นตัวอย่างชนิดนี้
ขณะนี้ในปัจจุบันนี้ในประเทศอินเดีย รัฐบาลอินเดียเมื่อแยกจากรัฐบาลฝ่ายปากีสถาน
ออกไปเพื่อแสดงความรักชาติ แสดงความเป็นชาติของตน ก็ได้ประกาศว่าจะใช้ภาษา
ฮินดีเป็นภาษาราชการในเวลา ๕ ปี ส่วนทางด้านปากีสถานก็ใช้ภาษาอูรดู ซึ่งฮินดีกับ
อูรดูนั้นแต่เดิมก็ไม่แตกต่างกันนัก เนื่องจากที่ว่าอันหนึ่งใช้ตัวอักษรอาหรับเขียน อันหนึ่ง
ใช้อักษรเทวนาครีเขียน แต่เมื่อรัฐบาลอินเดียได้ประกาศว่าจะเอาภาษาฮินดีเป็นหลัก
ภาษาราชการ ก็ตั้งกรรมการพิจารณาบัญญัติศัพท์ขึ้น เมื่อบัญญัติไปแล้วกรรมการ
บัญญัติไปได้คูเหมื่อน ๕,๐๐๐ กว่าคำ แล้วโยนผลลงไปให้ฝ่ายราษฎร มหาวิทยาลัย
และวิทยุกระจายเสียงใช้เอา ๕,๐๐๐ คำใหม่ ๆ ซึ่งมนุษยย์ไม่เคยได้ยินมาก่อนเป็นภาษา
สันสกฤต พออ่านข่าวเสร็จไปแล้ว คนฟังว่าอ่านภาษาอะไรกัน ฟังไม่ออก พวกทางรัฐ
ไ้ที่อยากจะใช้ภาษาที่มีพบบอกฟังไม่รู้เรื่อง อยากให้ใช้เป็นภาษาอังกฤษ ฝ่ายรัฐอีก
ด้านทางปัญจายบอกภาษานี้ใช้ไม่ได้ฟังไม่รู้เรื่อง ตกลงมีรัฐกลาง ๆ แถวพินหารหรือ

เขงกอลได้ใช้กันบ้าง ก็เลยเป็นปัญหา ศัพท์ที่บัญญัติใหม่มันแปลกไป เพราะถ้าว่า
กรรมการบัญญัติล้นเกินไปก็เป็นได้ เพราะไม่ว่าอะไรบัญญัติเสียหมด จนแม้แต่คำที่เป็น
เทคนิคก็จะบัญญัติต่อไป ตัวอย่างที่เห็นง่าย ๆ คุต้นดอกไม้วัง magnolia ที่เรียกชื่อ
วิทยาการว่า Magnolia Grandiflora ยังบัญญัติว่า จัมปะกะมหาบุษปะ ไม่มีใครรู้ อ่าน
วิทย์ แยกเองก็ฟังไม่ออก คนที่ขบขันที่สุดคือ เนรูห์ ขบขันว่าภาษาวิทย์ฟังไม่ออก ขอให้ไป
เปลี่ยนเสีย รัฐมนตรีที่ควบคุมกระจายเสียงเป็นคนที่เข้มแข็ง ก็บอกว่านายกฟังไม่เข้าใจ
ก็ช่างนายก ภาษาต้องเป็นภาษา ก็ขบขันใช้อยู่เช่นนั้น เวลาจะขอขบประมาณ สภาผู้แทน
ราษฎรบอกว่าภาษาวิทย์ฟังไม่เข้าใจแน่ ขอให้แก้ไขเสียใหม่ รัฐมนตรีกลัวจะไม่โต้ขบ
ประมาณก็ต้องแก้ไข ครั้นแก้ไขเสร็จแล้วคนกลับบอกว่าเอาภาษาอะไรมาพูดวิทย์ มัน
ไม่ใช่ภาษาอินดีเสียแล้ว เป็นภาษาอูร์ดูนี่นา จะไปตามปากีสถานละซี อินเดียไม่ยอม
ตามปากีสถานก็เลยไม่แน่ใจว่าจะเอาอย่างไรดี ครั้งหนึ่งก็จะเอาภาษาอังกฤษทับศัพท์
อย่างเดิม ฟังวิทย์อินเดียก็ขบ “เย ออลอินเดียราติโอ แฮะ” พอเดี๋ยวนี้แก้สันสกฤต
ก็ว่า “เย อากาศสวนี แฮะ” อากาศสวนีคือเสียงจากอากาศ ฟัง ๆ คุก็พอไปได้ แต่ก็
แก้ไขกันไปแก้ไขกันมา ไม่ทราบว่าใครจะชนะกันแน่ ฝ่ายการเมืองจะชนะเรื่องเกี่ยวกับ
ภาษาหรือฝ่ายบุคคลภายนอกจะชนะ ในสภาผู้แทนราษฎรเขาเปิดให้ซักไซ้รัฐบาลให้เป็น
ภาษาอินดี แต่ขบที่รัฐมนตรีก็พูดภาษาอินดีไม่ได้ พูดภาษาอินดีสุตตานี้ขบ ะไรขบขบ
ว่าไป พอผู้แทนราษฎรฟังไม่ออกก็ขบว่า ท่านเรียนอินดีกับข้าพเจ้ามันคนละครุคนละ
สำนัก เรื่องมันก็ยุ่งเช่นนั้น

การอ่านที่ผิดก็เป็นปัญหาอีกอย่างที่เกิดขึ้นมา เพราะเป็นเรื่องของภาษา บ้านเรา
เดี๋ยวนี้ก็มีอยู่แล้ว ทีวี ไม่มีใครค่อยพูดคุ พูดแต่ตัวล ไม่รู้ ว่า ไม่รู้ แยกตรงข้าม
วัลลนเสียจนบับจิงหระไม่ทัน ไม่รู้ frequency เท่าไร แต่สงสัยไปค้นดูตำราแยกเขามี
อย่างไร ไปเปิดดูศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกที่เขียนเป็นอักษรพราหมี แล้วมาเขียนเป็น

อักษรย้ปัจจุบันนี้ก็ไม่ปรากฏว่ามีตัว ร เลย แม้คำว่า ราช ก็เขียน ลาช แต่มาตอนหลัง
พอกลับมาเขียนเป็นภาษาใหม่ในปัจจุบันนี้เขาก็ใช้เขียนราช ราชเน ว่ากันไปต่าง ๆ ตัว ร
ก็เกิดมีขึ้น จนกระทั่งย้ัน ถ้าไปดูภาษาทมิฬ ตัว ร ตัว ล เหมือนกันหมด วรรคก นี้
อักษรตัวเดียวกันทั้งนี้ อ่านเอาแล้วแต่ตามใจชอบ แต่ถ้าคนที่ระวังรักษาอยู่ก็คงรักษา
ไว้ต่อไปได้ แม้สันสกฤตเองบางที่ตัว ร กับตัว ล ก็ใช้กลับกันไปกลับกันมา เช่นเราได้อ
ยีนคำว่าโรหิต สันสกฤตก็ว่าโรหิต ปลาโรหิตก็ปลาคะเพียนหางแดง กูรมโรหิตก็เ่า
กะปลา หรืออะไรทำนองนี้ เป็นเรื่องของโลหิตแล้วก็ย่อมส้แดงด้วยก็หมายความว่าเลือด
แต่มาตอนหลังก็ใช้ทั้งโรหิตและโลหิต แต่ที่จะว่า ร ล ของเขาด่างกันหรือไม่ ก็เป็น
การที่ develop มา แต่เขา develop มาทางตัว ล เสียงมันหายไปมีตัว ร เพิ่มขึ้นมา
แต่ของเรานี้ไม่รู้ว่าจะเป็้นวิวัฒนาการหรือวิวัฒนาการหรือปวิวิวัฒนาการ ตัว ร หายไป
เหลือแต่ตัว ล อยู่ จะเป็นกระตักไปทางแขกหรือหันมาทางจีน ถ้าต้องการจะให้เป็้นไทย
อยู่ ก็คงรักษาไว้ครั้งต่อครั้ง ส่วนที่ว่าความหมายที่ผิดก็ผิดแฉกแตกจากเดิมไป อย่าง
ไปคุยกับแขก อย่างคำว่า สารพัตร ของเรา พวกสารพัตรช่าง สารพัตรทุกสิ่งทุกอย่าง
แขกเขาไม่ว่าทุกสิ่งทุกอย่าง เขาว่าทุกหนทุกแห่ง อย่างไหนจะถูกมานั่งคิดคุ้ยส้คิดว่าอาจ
มองดูคนละเหลี่ยม เช่นเวลาชมโฉมมองดูข้างบน มองดูข้างล่าง มองดูข้าง ๆ มองดู
ดู ๆ แล้วก็บอกว่าสารพัตรสวย อีกคนไม่รู้บอกว่า ผมก็สวย ตาก็สวย ฟันก็สวย จมูก
ก็สวย กลายเป็นทุกสิ่งทุกอย่างสวยงามหมด ความจริงมันก็สารพัตรอยู่นั้นแหละ ก็เป็้น
ปัญหาว่าความหมายก็เปลี่ยนแปลงไป อย่างคำภาษาไทยเราว่า พยายาม จะให้สำเร็จ
ก็ต้องพยายามอีกที แขก วยายาม ว่า excercise เขียนซ้ำ ๆ ซาก ๆ ก็ทำอย่างเ่า
อยู่นั้น เขียนลายมือ ก ข ค ก ข ค อยู่นั้นคือซ้ำ ๆ ซาก ๆ ทำซ้ำซากเราก้ว่าพยายาม
ถ้าไม่พยายามก็คงไม่เ่าเขียน มันก็เหมือนกัน อย่างสหายเอย อย่างเอกอัครราชทูต
อินเดียคนก่อนที่ซอสเสัย ถามว่า สหายแปลว่าเพื่อนใช่ไหม เขาบอกว่าไม่ใช่ แปลว่า
อะไรล่ะ เขาว่าช่วยเหลือ ก็ผู้ที่ช่วยเหลือกันละเป็้นสเสัย ก็แน่ละถ้าไม่ช่วยเหลือก็ไม่ใช่

สหายนะซึ่ง เป็นการแปลกลับไปกลับมารู้ป็น เมื่อเป็นเด็กเล็ก ๆ ไปไหนก็ว่าไปทำงาน ไม่บอกไปที่ทำงาน ไปออฟฟิศ ต่อมาเป็นที่ทำงาน ภาษาไทยเราเรียกอย่างนั้น ไม่ว่าจะไปเหนือ ไปใต้ ไปตะวันออก บอกไปที่ทำงานคนก็รู้หมดก็ไม่ใช่ไร หรือจะไปบอกว่า ที่เซ็คเวียคก็พอไปได้ เวลานั้นในอินเดียกำลังรุ่ง พวกอูรดูก็ว่าตัก้า แปลว่าที่ทำงาน พวกแขกเขาว่า การยาลัย ถามใครไม่มีใครรู้ แต่สำนักงานรัฐบาลว่า การยาลัย แปลว่าที่ทำงาน แต่ถ้าเราไม่นำเอาภาษาอื่นมาใช้บ้างในบางกรณีก็อาจลำบาก แต่สมัย รัชกาลที่ ๕ ไปไหน ไปสเตรชั่น ไปที่สาย ไปทะเลย์แก่ย์ คงจะรำคาญหูขึ้นมา ก็เกิดมี คำไปสถานี แต่แรก ๆ พูดว่าไปสถานีก็คงจะเป็นเหมือนกัน แต่เดี๋ยวนี้ชินไปแล้ว เดียวนี้ ถามไปไหน ไปสถานีหัวลำโพงไม่ใช่ ถ้าว่าไปสเตรชั่นละเป็นแน่ คำน้ำประปา ที่แรก ว่า น้ำประปาพวกบ้านนอกไม่รู้ คนสมัยก่อนไปบอกคนเชียงใหม่ไปบอกเขาว่า กินน้ำ ประปา เขาถามว่า น้ำอะไร น้ำมะพร้าวหรือ พอไปเมือง Benares ไปพบศาสตราจารย์ คนหนึ่งถามว่า ที่เมืองไทย Water supply ใช้คำว่าอะไร บอกว่า น้ำประปา แกยกอก ประปา? very good ประปาแปลว่า drinking fountain เป็นคำสันสกฤต ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ไทยยังเอามาใช้ได้เขาว่าเป็นของดี โทรเลข โทรศัพท์ เขาก็ว่าดีทั้งนั้น เดียวนี้แขกก็มี ที.วี. ขึ้นมาเรียกว่าโทรคาเช่น คือ โทรทัศน์

ต่อไปคือเรื่องการแปล ใช้ว่าแปลอย่างที่จจะมากไป อย่างที่เรียนไว้ว่า Magnolia Grandiflora นั้น แปลว่าจิมป์ปากะมหาบุษปะ เรื่องนี้ขอเล่าเมื่อคราวพบเจ้าฟ้าสิหนุ ไม่ใช่ เรื่องเขาพระวิหาร คือถามขึ้นมาว่าท่านชอบดอกไม้อะไร ผมก็ตอบออกไปว่าชอบดอกไม้ สด และกล่าวเติมไปว่า ดอกไม้สดขาวบริสุทธิ์และหอมมาก เลยถามว่าดอกไม้อะไรละ ทูลตอบไปว่าเรียช็ยตีย—ราชาวดี รุสสิก็ยมแย้มแจ่มใสผิตปรกติ เพราะพระอัยกาธิราช นิกองคันโรคมันนั้นเดิมทรงพระนามว่านิกองคัราชาวดี แห่เข้าที่จุดก็เลยยมแย้มแจ่มใส การพูดจากันก็คลายความตึงเครียด แต่ถ้าไปทูลว่า Buddleia alba ก็คงจะไม่มีใคร

เข้าใจว่าอะไร นักองค์สี่นั้นก็คงจะไม่ยิ้ม เรื่องการเปลี่ยนนั้นก็สำคัญเหมือนกัน ถ้าใช้ศัพท์มากไปบางทีก็ไม่เข้าใจ อย่างเวลานี้ในอินเดียผมก็อุตส่าห์เรียนอักษรเทวนาครี อ่านหน้าร้าน ย้ายฝรั่งว่าอย่างไร แยกอ่านอย่างไร ต้องหัดอ่านอย่างนั้น อย่างคำว่า Punjab Bank Limited อ่านเทวนาครีก็ว่า Punjab Bank Limited เหมือนกัน ตกลงอ่านไปที่เท่านั้น ทั้งนี้ เพราะว่าอยากจะใช้ภาษาอังกฤษ เอาภาษาอื่นเข้ามาใช้ก็กลัวคนจะไม่รู้เรื่อง ตกลงที่รัฐบาลบอกว่า จะใช้ภาษาฮินดีภายในเวลา ๕ ปีนั้น เห็นจะต้องต่อไปอีก ๕ ปี แต่ว่าถึง ๕ ปีแล้วไม่ทราบว่าสำเร็จหรือไม่สำเร็จ แต่การที่นำเอาภาษาสันสกฤตและภาษาที่ยากเข้ามาในนี้ บ้านของเราก็น่าจะมีเปรียบอยู่นิดหน่อย คือเราเอาเข้ามาทีละอัน ๆ เหมือนเค็กหักไม้ทีละท่อน ๆ ก็พอหักได้ แต่แขกเขาโยนปิ้งเข้าไป ๕,๐๐๐ กว่าคำ เลยไม่มีใครใช้เลย เพราะฉะนั้นคิดว่าถ้าหากเราจะบัญญัติศัพท์ใช้ในประเทศไทย อย่าปล่อยออกมาแล้วลอยกระทง นาน ๆ ปล่อยออกมาสักคำหนึ่ง เช่นคำว่า เผยแพร่ แต่แรกเราก็เผยแผ่ สภาเผยแผ่พาณิชย์ พอเผยแพร่ออกมาคำหนึ่ง ใคร ๆ ก็ใช้เผยแพร่งัน จนเดี๋ยวนี้ใครใช้เผยแผ่ก็เหมือนกับไม่รู้ภาษาไทยตั้งนี้เป็นต้น ถ้าหากว่ามีวิธีใดถ้าเราไม่ใช้ภาษาใหม่ ๆ ได้มากเกินไปก็พอจะทนได้ หรือพอกินไปได้ แต่ถ้าเข้ามามากไปเช่น สัจจกาลหรืออะไรต่าง ๆ อาเวกหรืออะไร พระก็ไม่เชิง คฤหัสถ์ก็ไม่ใช้ จะเป็นปัญหาที่ลำบากมาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า ต้องขอใจอาจารย์สุกิจ รู้สึกว่าท่านเก่งมาก ชำนาญภาษาแขกกว่าแขกอีก แล้วรู้สึกว่าคุณได้มาทุกอย่าง นอกจากอย่างหนึ่ง พักหน้าอย่างนี้ไม่เป็น ตามธรรมดาแขกเขาพักหน้าทางหนึ่ง แต่ท่านพักอีกทางหนึ่ง

ฯ พณฯ นายสุกิจ กราบบังคมทูลตอบว่า ข้าพระพุทธเจ้าเกรงว่ามาถึงประเทศไทยกลัวคนจะเข้าใจผิดก็เลยไม่กล้า

มีพระราชดำรัสต่อไปว่า มีเรื่องทำให้คิดถึง ที่บอกว่า Punjab Bank นั้นนะ ภาษาไทยก็เขียนเหมือนกันและมีแปลก ๆ ตรงข้ามที่สะพานแคบ เมื่อหลายปีมาแล้วทางไปหัวหินเขาเขียนว่าสะพานแคบ เต็มวันกว้างหมดแล้ว แต่ก่อนนั้นแคบจริง ๆ แล้วเขียนเป็นภาษาฝรั่งว่า Span Kaep หวังจะให้ฝรั่งเข้าใจว่าสะพานแคบเป็นภาษาไทย แต่เขียนตัวหนังสือฝรั่ง ตกลงเมืองไทยเราไม่เหมือนเมืองแขก ไม่เหมือนเมืองที่ใกล้เคียง อย่างที่บอกตะกั้นว่าเมืองไทยเราโชคดี มีภาษาของเรา มีภาษาที่เราใช้ได้ไม่จำเป็นที่จะไปทำลายเสีย แต่ของแขก ของประเทศใกล้เคียงนี้เขาต้องทำลายภาษาเดิมที่เขาพูดอยู่ เพราะว่ารักชาติ เรารักชาติขอย่ำทำลายภาษาที่มีอยู่ แขกนั้นเขาอยู่ได้อังกฤษมานานก็ต้องใช้ภาษาแบบอังกฤษมาตลอดเวลา แล้วก็อยู่คละกับปากีสถาน เขาก็อยากแยกเรื่องรักชาติอีกแล้ว ไม่อยากตาม จะว่าตามกันก็จะเป็นศัพท์หนังสือพิมพ์ไปหน่อย ไม่อยากตามกันปากีสถาน ๆ ก็ไม่อยากตามกันอินเดียเลยทะเลาะกันใหญ่ เป็นเรื่องที่จะต้องแสดงศักดิ์ตาแสนยานุภาพว่าตัวมีภาษาของตัวจนกระทั่งไม่รู้เรื่อง ก็ไม่รู้เรื่องนั้นไม่สำคัญเท่าความรักชาติ ขออย่างหนึ่ง การบัญญัติศัพท์ก็ตาม การใช้ศัพท์ก็ตาม กิจการใด ๆ ก็ตาม ต้องมีเหตุผลอยู่เสมอที่จะทำลงไป อย่าให้เหตุผลนั้นเขวไปเป็นเหตุผลทางการเมือง เหตุผลทางรักชาติเกินควร หรือเป็นความรู้สึกรักตัวเองเกินไป จะแสดงว่าตัวรู้หรือตัวเก่งเกินไปเพราะว่าไม่ใช่เหตุผล ไม่ใช่หลักที่ถูก หลักของภาษาคืออย่างที่ยกไว้แล้วในตอนต้นว่าเป็นประโยชน์เพื่อให้คนเข้าใจซึ่งกันและกัน ภาษามีไว้สำหรับแสดงความคิด คนเรามีสมองที่จะคิด คราวนี้ ถ้าคิดอยู่คนเดียวก็เหงา อยากให้คนอื่นคิดบ้าง หรืออยากทราบความคิดของผู้อื่น ก็ต้องใช้ภาษาเป็นสื่อ อย่างไรก็ตามก็ต้องใช้ภาษา ถ้าไม่ใช่ภาษาคนก็ภาษามือ ภาษาลิง ภาษานก ก็ต้องเป็นภาษาอยู่ดี แต่คนเราเป็นสัตว์ที่ประเสริฐที่มีภาษาพูดกันได้รู้เรื่อง ถ้าจะทำลายภาษาที่พูดกันรู้เรื่องเช่นนั้น ก็กลายเป็นลิง เพราะเราถือว่าลิงเขาคำต่ำขี้กว่ามนุษย์ ความมุ่งหมายของภาษาคือแสดงความคิดต่อกัน ถ้าเราจะมาบอกว่านั่นคือถ้อย (ทรงช้ถ้อยแก้ว) คนอื่นมาแย้งว่าไม่ใช่ถ้อย

ช้อยันแกว่ต่างหาก ก็โตเหมือนกัน ขอให้ตกลงกันก็แล้วกัน คือคำต้องมีความหมาย ชัดเจนต้องตกลงกัน แต่เมื่อคนไทยเรามีตั้ง ๒๕ – ๒๖ ล้าน ก็ต้องตกลงกันทั้งหมดว่า คำนั้นแปลว่าอะไร แต่เมื่อคนบัญญัติศัพท์คำที่พูดยากหรือเข้าใจยากก็อาจจะบิดความหมายไปได้ ต่อไปอีก ๕๐ ปี ๑๐๐ ปี ก็จะไม่ทราบว่าคำมาจากอะไร

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ กราบบังคมทูลว่า พระราชอาญา ไม่พ้นเกล้าฯ ยังมีคำที่ควรจะกราบบังคมทูลอีกคำหนึ่ง คือคำว่ามาตรการ ข้าพระพุทธเจ้าได้นำออกใช้เป็นชั้น ๆ อย่างที่ว่า ทั้งนี้เพราะว่าแต่ก่อนใช้ว่าวิธีการ แต่วิธีการเดี๋ยวนี้ เขาว่า method วิถีก็ mode ที่จริงถ้าไม่ถือว่าเป็นวิชาการอะไร จะใช้ว่าวิธีการก็คิดด้วยเกล้าฯ ว่าพอจะไปได้ ส่วนที่อาจารย์สุกิจว่าคำสารพัตร์เป็นความผิดของปทานุกรม ซึ่งปทานุกรมควรจะแก้ แต่เขียนเป็นสารพัตร์ แต่เดิมไม่ได้เขียนอย่างนั้นเขียนตัว ศ สะกด เป็นสารพัตร์ ถ้าคุณวินพันธ์เก่า ๆ เขาเขียนสารพัตร์ ศ สะกด แต่ปทานุกรมไปเขียนเป็น สารพัตร์เข้า แหกจึงว่าทุกหนทุกแห่งไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวศรีรัตนมห่อมราชวงศ์ สุนทรชาติ สวัสดิทีกุล ว่า ทางชุมนุมภาษาไทยยังมีปัญหาอะไรในเรื่องนี้บ้างหรือไม่ หม่อมราชวงศ์ สุนทรชาติ สวัสดิทีกุล กราบบังคมทูลว่า ยังมี แล้วกล่าวว่า ขอกราบทูลเชิญเสด็จในกรมทรงอธิบายเรื่องวิธีที่จะบัญญัติศัพท์ เพราะต่อไปเมื่อจะรวบรวมศัพท์หรือคำต่าง ๆ ที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศตามพระราชดำริแล้ว ชุมนุมภาษาไทยจะได้ใช้เป็นหลักพิจารณา คำต่าง ๆ เพื่อชักชวนให้สมาชิกและประชาชนใช้ตาม จึงขอกราบทูลถามว่าวิธีบัญญัติ ศัพท์ที่ทรงกระทำมานั้น ทรงมีแนวทางอย่างไร

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงอธิบายถึงวิธีบัญญัติศัพท์ต่อไป ว่า การบัญญัติศัพท์นั้นจะใช้วิธีบังคับไม่ได้ เพราะว่าภาษามีชีวิตชีวาของเขาเอง ซึ่งทางหลักภาษาศาสตร์ฝรั่งเรียกว่า genius of the language อัจฉริยภาพของภาษา แต่ละ

ภาษาที่มีอิทธิพลลักษณะของตน ๆ คำว่าอิทธิพลลักษณะมีเสียงไม่เพราะเลย คำนี้ไม่ใช่ของ
ข้าพระพุทธเจ้า เขาใช้กันมา เรียกตามที่เขาใช้กันมา ฉะนั้นผู้ที่คิดศัพท์ขึ้นหรือดัด
ศัพท์ขึ้นจะต้องดัดให้เหมาะแก่ที่ genius of the language จะรับรอง เพราะฉะนั้นบางที่
ก็ไม่รับเอา ข้าพระพุทธเจ้าจะให้ตัวอย่าง เช่นคำว่า culture ที่แรกไปคิดทางสันสกฤต
ออกมาว่าพฤทธิธรรมก็ไม่มีใครตาม เพราะว่าเสียงไม่เข้าจึงหวังกับภาษาไทย เพราะ
ฉะนั้น genius of the Language ก็ไม่รับ วันหนึ่งข้าพระพุทธเจ้าเขียนว่าวัฒนธรรมออกมา
มา จึงหวังเหมาะสมควรกับคำในภาษาไทย เพราะฉะนั้นก็เลยรับกัน การบัญญัติศัพท์นั้น
เราจะต้องนึกถึงศัพท์ภาษาฝรั่งที่เราจะแปลออกมานั้น เราจะต้องดูความหมายว่าหมาย
ความว่าอย่างไร ตามธาตุของศัพท์และข้อสำคัญที่สุดคือความหมายนิยมใช้ว่าเวลานั้น
เขานิยมใช้อย่างไร บางทีก็ห่างไกลกับความหมายเดิม และทางที่ที่สุดผู้ที่ใช้ศัพท์นั้น
ควรจะคิดขึ้นมาก่อน อย่างเช่นเวลานี้ราชบัณฑิตยสถานกำลังบัญญัติศัพท์แพทย์นั้นก็ขอ
ให้แพทย์ คือ หมออวย คิดขึ้นมาทางคณะแพทย์ แล้วราชบัณฑิตยสถานก็มาตรวจใน
เชิงภาษาก็ช่วยกัน เช่นว่าคำนี้ความหมายนิยมใช้ในภาษาฝรั่งว่าอย่างนั้นใช่ไหม แล้ว
ก็เปิดพจนานุกรมแพทย์แล้วก็คิดหาศัพท์ไทย ในการคิดนั้นเราก็คิดหาคำไทยก่อน ถ้า
หาได้ เราก็รับเอา ต่อเมื่อหาไม่ได้จึงจะหันเข้าไปหาบาลีสันสกฤต ในการที่หันเข้าไป
หาบาลีและสันสกฤตนั้น ถ้าหากเราจะใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษมันไม่เข้าจึงหวังกับภาษา
ไทย และอีกประการหนึ่งถ้าเป็นบาลีและสันสกฤตแล้วพระท่านก็เข้าใจ แล้วคนที่ใช้
ตามก็เคยชิน ก็ใช้กันได้ ทั้งนี้จะไปโทษบัญญัติกรณาก็ไม่ได้ เช่น คำว่าประสพการณ์
ผิดอีกที่ที่เกี่ยวกับทางกระทรวงศึกษาบัญญัติ แต่ก็ใช้กันไปเกือบจะติด ใช้กันไปงั้นเอง
นะ เพราะว่าถ้าแปลออกมาแล้วไม่ใช่ experience เลย ครั้นจะทับศัพท์ experience
มันก็ไม่เหมาะไม่ใช่ภาษาไทย ก็จะต้องคิดกันต่อไป ข้าพระพุทธเจ้าก็ไปคิดมานาน
เหมือนกัน มานึกว่าคำ experience นี้ ถ้าหากจะใช้ควรจะชื่อว่า “ผ่านพบ” ผ่านพบ
เป็นคำไทย แต่ว่าตามทางจิตวิทยาถ้าจะแปลตามทฤษฎีของหม่อมหลวงคีย์ในหนังสือ

จิตวิทยาก็นึกว่ายากที่จะไม่หันเข้ามาหาบาลีและสันสกฤต เช่นใช้ว่า “อนุภพ” อนุภพ
เดี๋ยวนี้ก็ไม่มีใครใช้ แต่ว่า ‘การผ่านพย’ ก็น่าจะดีกว่าประสพการณ์ ประสพการณ์ที่ว่า
ไม่ถูกนั้นเพราะว่าประสพเป็นคำบาลี แปลว่าการเกิดผล คุยในพจนานุกรม แปลว่าดอกไม้
ถูกไม้ คือสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วการณ์ก็แปลว่าเหตุ รวมแล้วเหตุที่เกิดขึ้น มันไม่ใช่
experience แต่ต่อมาก็ว่าไม่ใช่ดอก ประสพเป็นคำเขมร มีคนเขียนว่าประสพการณ์
สะกดด้วยตัว ข. ถ้าเขียนประสพการโดยเอาประสพกับการณ์มารวมกันเข้าแล้วยังผิดหลัก
ภาษาไทย ประสพมันก็พยเท่านั้น ที่ว่าผ่านพยน่าจะหมายความว่าเราพยสิ่งหนึ่งแล้วมันต้อง
เข้าไปในจิตในใจ เป็นผ่านพยก็เป็นความรู้ หรือ concept ซึ่งมีผู้แปลว่าปฏิภาณ เพราะ
ฉะนั้นศัพท์เทคนิค experience ทางจิตวิทยานี้ก็ยากที่จะหลีกเลี่ยง แต่เราควรจะมีอีก
คำหนึ่ง แต่คิดด้วยเกล้า ๆ ว่า คำว่าผ่านพยนี้บางทีก็พอจะผ่านไปได้ แต่ว่าอาจจะใช้ไม่
ได้เพราะนักจิตวิทยาเขาไม่เห็นด้วย เพราะฉะนั้นในการคิดศัพท์ เช่นจะหาคำมาใช้แทน
ประสพการณ์ ซึ่งเดี๋ยวนี้ให้เลขา ๆ ร่างมาเขาก็ใช้ ข้าพระพุทธเจ้าเกรงใจ บางทีเซ็น
หนังสือไปบางคนก็คิดกันว่าข้าพระพุทธเจ้าเห็นด้วย แต่อันที่จริงไม่เห็นด้วยเลย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า ก็หลักต่าง ๆ ที่ในกรมไต่
บรรยายนึกรู้สึกว่าคุณต้องแล้ว คือว่าต้องนึกถึง genius ของภาษา แต่ว่าต้องขออย่า
เกี่ยวข้องกับ genius ของภาษานี้ว่าวิศุคของคนไทย เราเป็นคนไทย ก็วิศุคของฝรั่ง
เช่นอังกฤษเขาเป็นคนอังกฤษ หน้าตาเขาก็ไม่เหมือนกับเรา รูปร่างก็ไม่เหมือนกับเรา
วิศุค เลี้ยง เขาก็ไม่เหมือนเรา สมองวิศุคคิดของเขาก็ไม่เหมือนของเราแน่นอน เราเห็น
สิ่งใดอย่างหนึ่ง เขาเห็นอีกอย่าง เห็นได้ในศิลปะ ศิลปะเขียนรูปหรือศิลปะดนตรีก็ตาม
ต่างกัน นี่เป็นสิ่งสำคัญวิศุคก็ต่างกัน แล้วก็ expression ศัพท์ของเขาก็ต่างกับของเรา
แต่โดยมากเดี๋ยวนี้อันตรายที่สุดจากการแปลในข่าวอย่างหนึ่ง การแปลในการบันเทิง
โดยเฉพาะภาพยนตร์นั้นผิดกันมาก ผิดเรื่อย เพราะว่าเอาภาษาที่เขาพูดมาแล้วมาแปล
คำนั้นตามทีนึกว่าตรง จนกระทั่งความหมายไม่เหมือนกันอย่างนั้นเป็นสิ่งที่อันตราย ต้อง

ระวังเรื่อง genius of the language ตามวิถีชีวิตของคนเราเป็นอย่างไร ส่วนการจะบัญญัติศัพท์นั้นขอให้ระวังอย่างเดียว ขออย่าให้เกิน คือว่าอย่าทำเกินความจำเป็น เพราะว่าจะบางทีชอบทำบัญญัติศัพท์เพื่อบัญญัติศัพท์ เพราะว่าถ้าไม่ได้บัญญัติศัพท์แล้วกลุ้มใจเป็นอย่างนั้น และสำหรับในด้านวิชาการก็เห็นควรว่าควรจะมีการบัญญัติศัพท์ แต่ขอให้อยู่ในขอบเขตของวิชาการ ถ้าออกมาถึงประชาชนแล้วก็มีมีการเปลี่ยนแปลงของภาษา ประชาชนอาจชอบคำแปลก ๆ เพราะว่าสนุกดี จนกระทั่งมาใช้ ในทางที่ผิดก็เกิดความเสียหายได้ ยืนยันท่านทั้งหลายก็ได้บอกความคิดกันแล้ว น่าจะให้คนที่อยู่ข้างล่างนั้นออกความคิดบ้าง ถ้ามีผู้ใดมีความคิดจะแสดงก็อยากจะเชิญมา อ้าว คุณก็กฤทธิ คุณก็กฤทธิอยู่ที่ไหนก็อยากจะพูด อยู่ข้างล่างนั้นคงกลุ้มใจแน่นอน ขอให้ขึ้นมาพูด

หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ ปราโมช กราบบังคมทูลว่า ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมมีพระราชดำรัสแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับภาษาไทยเป็นอเนกประการ ข้าพระพุทธเจ้าขอรับพระราชกระแสใส่เกล้าใส่กระหม่อมเพื่อนำไปกระສວນแล้วก็จะเขียนไว้ประดับสติปัญญาต่อไป

มีพระราชดำรัสว่า ขอคำแปล

หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ ปราโมช กราบบังคมทูลต่อไปว่า ถ้อยคำภาษาไทยหลายคำที่ข้าพระพุทธเจ้าได้กราบบังคมทูลมานั้น กระทรวงศึกษาธิการของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเป็นผู้บัญญัติขึ้น ข้าพระพุทธเจ้าไม่ทราบเกล้า ๆ ในความหมายในคำนั้นเลย แต่ได้กราบบังคมทูลมาเพื่อให้ทอดพระเนตรเห็นและให้ที่ประชุมนี้เห็นว่า ภาษานั้นในบางกรณีก็ไม่สามารถจะทำให้เกิดความเข้าใจใด ๆ ได้ ทั้งฝ่ายผู้พูดและผู้ได้ยิน นี่ก็เป็นการใช้ภาษาของกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะ ข้าพระพุทธเจ้าไม่ทราบเกล้า ๆ จริง ๆ ว่าศัพท์เหล่านั้นแปลว่าอะไร ชั่วแต่ว่ามันเข้าที่ก็กราบบังคมทูลไปตามเรื่อง ที่มีพระราชดำรัสว่า ข้าพระพุทธเจ้าอยากจะแสดงความคิดเห็นนั้นเป็นความจริงที่สุด เพราะเหตุว่า

นอกจากข้าพระพุทธเจ้าเป็นคนที่ชอบพูดภาษาไทยแล้ว ในฐานะที่ข้าพระพุทธเจ้าเป็นนักเขียนหนังสือและเป็นคนหนังสือพิมพ์ ก็ย่อมมีภาษาไทยเป็นเครื่องมือทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งด้วย และถ้าหากว่าเครื่องมือทำมาหากินของข้าพระพุทธเจ้านั้นวิบัติไป เสียหายไป ขำรุดทรุดโทรมไป อาชีพของข้าพระพุทธเจ้าก็จะต้องร่วงโรย จนในที่สุดก็จะต้องอดหยาก ทำมาหากินไม่ได้ นับว่าเป็นเคราะห์กรรมส่วนตัวซึ่งน่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง ในที่นี้ก็อยากจะขอพระราชทานกราบบังคมทูลถึงเหตุต่าง ๆ ซึ่งเป็นความคิดเห็นของข้าพระพุทธเจ้าเอง เกี่ยวกับความวิบัติในภาษาไทย คือว่าเหตุที่ทำให้เกิดความวิบัติ และผู้ที่ทำให้เกิดความวิบัติในภาษาไทยนั้น ในชั้นแรกเห็นจะเป็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาซึ่งเปลี่ยนแปลงไปเล็ก ๆ น้อย ๆ และเมื่อยอมกันแล้วก็เปลี่ยนแปลงต่อไปอีกในลักษณะที่ลึกลงมาต่อไปจนกระทั่งฟังไม่ได้ศัพท์อย่างที่เรามีพระราชดำรัสว่า คำว่า “ฉัน” นั้น ถ้าใช้ว่า “ชัน” ก็พอจะอนุโลมกันได้ก็ถูกต้องที่สุด แต่ที่นั่นพอถึงคำว่า “คฉัน” ได้เปลี่ยนไปเป็น “เคียน” บ้าง “อะชัน” บ้าง อย่างนั้นก็น่าจะบัญญัติบัญญัติกันไว้บ้าง ไม่น่าจะปล่อยให้ปลงละเลยไป เราเห็นว่าจะยอมกันไม่ได้ ถ้าว่าเป็น “คฉัน” หรือ “อฉัน” ก็เห็นจะพอฟัง แต่ว่าถ้าถึงอะชัน เคียน ก็น่าวิตกอยู่ และการที่ลึกลงเช่นนั้นไม่ใช่อยู่ในเฉพาะคนที่เปิ่นหน่มสาวหรือคนที่หย่อนการศึกษา สมเด็จพระราชาคณะองค์หนึ่ง แทนที่จะพูดว่าอาตมภาพ ใช้คำว่า อะฮาย ก็ใกล้คำว่า อะชัน ก็มี ข้าพระพุทธเจ้าได้ยินมาเช่นนั้นจริง ๆ ไม่ใช่กราบบังคมทูลมาเป็นความเท็จเลยแม้แต่น้อย นี่เป็นเรื่องของความวิบัติ เพราะเหตุว่าเมื่อไม่มีผู้ใดที่ทำการที่มีการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ ในที่สุดก็ลึกลงมาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่หนักและไม่น่าฟังจนถึงกลายเป็นความวิบัติได้อีกมาก เหตุที่สองในความวิบัติทางภาษาไทยนั้น ก็น่าจะได้แก่ผู้ที่เป็นผู้ทรงวิทยาความรู้ชั้นชอบคิดเป็นฝรั่งมากกว่าชอบคิดเป็นไทย และเมื่อคิดเป็นฝรั่งแล้ว ในที่สุดเมื่อจะใช้ความคิดออกมาเป็นไทยก็ย่อมหาคำไทยไม่ได้ เพราะถ้าผู้คิดนั้นคิดเป็นฝรั่งเสียแล้ว ย่อมอยากจะได้แสดงความคิดเห็นให้ตรงกับความในใจของตนที่คิด เมื่อหาคำไทยใช้ไม่ได้ ก็ไม่ได้คิดเป็นไทย

ก็ย่อมจะต้องบัญญัติศัพท์ขึ้นใหม่เพื่อให้ตรงกับภาษาฝรั่งที่ตนคิด ด้วยเหตุนี้ ก็ต้องมีคำ
ไทยเกิดขึ้นมากมายโดยที่ไม่จำเป็น แต่ว่าความประสงค์นั้นเพื่อจะให้ตรงกับภาษาฝรั่ง
แต่ถ้าย่อย มีใช้แสดงความคิดอะไรมากมายไปก็หาไม่ และถ้าหากว่าจะลองคิดเป็น
ไทยดูบ้างแล้ว ก็น่าจะหาคำไทยนั้นได้ โดยไม่ยากนัก ในบางที่อาจไม่ได้คำๆ เดียว
กะทัดรัด แต่เราก็ผูกกันอย่างไทยพอที่จะให้ได้อรรถโดยสมบูรณ์ไม่ขาด
ตกบกพร่องที่ไหนเลยก็ยังได้ ข้าพระพุทธเจ้าได้ใช้คำว่าผู้ทรงวิทยาความรู้ นี้ก็เป็น
ภาษาไทยฟังก็ฟังเพี้ยนไป เพราะเหตุว่าเดิมนั้นก็ชอบใช้คำว่า วิทยากร ซึ่งข้าพระ
พุทธเจ้าเองก็ไม่ชอบในศัพท์ว่าวิทยากรนี้ เพราะเหตุว่า ถึงแม้จะได้ยินคำแปลว่า
วิทย + อากร เป็นย่อเกิดแห่งความรู้ คนที่จะเป็นย่อเกิดแห่งความรู้นั้นรู้สึกว่ามีใช้คน
ไปนั่งให้สัมภาษณ์ทางวิทยหรือไม่ใช้คนที่มานั่งอภิปรายตอบคำถาม เพราะคนขนาดนั้น
เป็นผู้ทรงความรู้เท่านั้น ไม่ใช่เป็นผู้ใดคน คิดค้นคว้าให้เกิดความรู้ขึ้นมา หรือไม่ได้
เป็นย่อเกิดอย่างชนิดไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าวิทย + อากร ก็ดูจะให้เกียรติกันหนักไป ถ้าจะ
เรียกว่าวิทยากรในแง่ของพิธีกร คือเป็นผู้ทำวิทยาเกิดชั่วคราวชั่วคราวก็พอฟังได้ แต่
ยังไม่สมบูรณ์นัก ถ้าจะเรียกว่าผู้ทรงวิทยา ทำไมไม่เรียกวิทยาธร ฝรั่งก็เคยได้ยิน
หิวเราะ เพราะเหตุว่า ความเชื่อถือของคนไทยเอาคำว่าวิทยาธรไปบวกกับคำว่าเพ็
ทพญาธร แล้วเพ็ทพญาธรที่เป็นอมนุษย์ชนิดหนึ่งที่เคยทำประพฤติกรรมไม่สมควรที่จะ
กราบยังคมทูลพระกรุณา คนก็เห็นเป็นเรื่องน่าขัน แต่หากว่าเราจะใช้ว่า วิทยาธร
มันคงเป็นเพ็ทพญาธร ไม่อยากจะใช้แล้ว ก็ใช้ว่าผู้ทรงวิทยาเฉยๆ ก็น่าจะได้ คือไม่
จำเป็นจะต้องไปเป็นวิทยากร แต่นั่นในคำว่า “กร” ต่างๆ ไม่มีอีกคำหนึ่ง คือ พิธีกร
แปลก็เห็นจะว่า ผู้ทำพิธี แต่ความจริงนั้น ผู้ที่บัญญัติศัพท์พิธีกรก็คิดด้วยเกล้าว่า คง
จะคิดเป็นภาษาฝรั่ง อยากจะหาคำอะไรที่ให้ตรงกับคำว่า Master of Ceremony ถ้าจะ
เอาคำนั้นให้ตรงแล้วเป็นภาษาไทยด้วย ทำไมไม่เรียกว่า นายพิธี ซึ่งก็เห็นว่าถูกต้อง
ไม่เห็นมีเสียหายที่ตรงไหนเลย แต่คิดเป็นฝรั่งแล้วอยากจะให้คงเป็นแขกอีกด้วย จึงได้

ตั้งคำว่าพิธีกรรมขึ้นมาเพราะฟังก์ชันมันก่อให้เกิดประมาททีเดียว นี่จะเอาเสี่ยงให้ตั้งโก้อีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ความวิตกกังวลต้องเกิด เมื่อพูดถึงพิธี ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้นึกต่อไปเกี่ยวกับคำว่า “ประภอยพิธี” นี่ได้ยินอยู่ทุกเมื่อเชียวแล้วก็ไม่ทราบเกล้า ๆ ว่ามีความหมายว่าอย่างไร เช่น “เสด็จพระราชดำเนินทรงประภอยพิธี” ไม่มีธรรมเนียมที่ไหนในประเทศไทยแต่โบราณมาจนถึงทุกวันนี้ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประภอยพิธี เพราะถ้าทรงประภอยพิธีด้วยพระองค์เองแล้วพราหมณ์ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีไว้ในพระราชสำนัก ทรงดำรงตำแหน่งพระมหाराชครูพราหมณ์ด้วยพระองค์เองอีกด้วย เพราะเหตุว่าพราหมณ์เป็นผู้ประภอยพิธีโดยแท้ ถ้าเหตุว่ามีพราหมณ์พิธี พราหมณ์เป็นผู้ทำพิธี เสด็จพระราชดำเนินในพิธี ทรงเป็นประธานในพิธี ในพิธีก็พอแล้ว เมื่อเสด็จพระราชดำเนินแล้วจะไปทรงเป็นอื่นก็ไม่ได้ ที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นกองเชียร์นั่น เป็นไปไม่ได้เลยเป็นอันขาด ถ้าเสด็จพระราชดำเนินแล้ว ก็ต้องเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นประธานในพิธี พราหมณ์ก็เป็นผู้ทำพิธี เสด็จพระราชดำเนินไปประภอยพิธีนั้นผิดอย่างหนักและผิดเป็นแน่นอน นี่ก็เป็นอีกเหตุหนึ่งซึ่งได้ยินอยู่เสมอ แหล่งหรืออาคารแห่งความผิดทั้งหลายทั้งปวงนี้ ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้อยู่ที่นั่นแล้วข้าพระพุทธเจ้าก็ไม่ได้คิดด้วยเกล้า ๆ ว่า คนที่กระทำความผิดนั้นมานั่งฟังอยู่ในวันนั้นชุมนุมภาษาไทยก็ชุมนุมกันไป แต่ส่วนคนที่ทำผิดนั้นอยู่ตามสถานวิทยุ ตามสถานีโทรทัศน์ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยราชการ คนเหล่านี้พูดผิดภาษาไทยอยู่เสมอ ออกเสียงก็ผิดใช้ศัพท์ก็ผิด ผิดทั้งในความหมาย ผิดทั้งในรูปศัพท์ ผิดทั้งในประวัติ ผิดทั้งในขนบธรรมเนียมประเพณี ผิดทั้งวัฒนธรรม ผิดทุกอย่าง เช่นคำว่า “ประภอยพิธี” เป็นต้น คือใช้ไปโดยไม่มีเหตุผล แต่ว่ายังชินใจอยู่ โดยที่ใครก็ตามเตือนก็ไม่เชื่อ ถ้าหากว่าใครไปตักเตือนตงหน่อยเข้า ก็ยากหมาง เป็นต้นว่า ถ้าไปปรากฏภาพในโทรทัศน์ก็ไม่ออกชื่อเสีย เพราะเหตุว่าโทรทัศน์แล้วจะมาเดินให้เต็มจอก็ไม่บอกให้คนดูทราบเกล้าทราบกระหม่อมว่าเป็นผู้ใด ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้มีประสบการณ์หรือว่าได้ผ่านพบมาแล้ว

ด้วยตนเอง พระราชอาญาไม่พ้นเกล้าฯ นี่ก็ไม่ใช่ว่าถ้อ แต่ก็เป็นเรื่องของการผ่านพย
ซึ่งใครจะขอพระราชทานกราบบังคมทูลไว้ นอกจากจะได้ใช้ความคิดที่ผิด เหตุผลที่
ผิดในการใช้ภาษาไทยแล้ว ยังมีการออกสำเนียงที่ผิดอีกอย่างยิ่งในระบอบปัจจุบันนี้ คือเมื่อ
คิดเป็นฝรั่งแล้ว และเมื่อใช้ภาษาแขกแล้วยังมีการออกเสียงให้ดังเป็นฝรั่งปนแขกอีกด้วย
อย่างชื่อจังหวัดเพชรบุรี ทุกวันนี้สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ออกเสียงว่า เพ็ด-ชะ-ระ-
บุรี ราชบุรี ออกเสียงว่า ราช-ชะ-บุรี นี่ถ้าหากว่าไม่มีการระวังไว้ ต่อไปภาษาไทย
ก็จะออกเสียงท้ายคำหมด ข้าพระพุทธเจ้าก็อาจจะต้องเรียกตนเองว่า หม่อมราชวงศ์
คึกฤทธิ ปราโมชะ ซึ่งรัฐมนตรีคนหนึ่งที่มิ้นนามสกุลไปแล้วว่า นายสุนทร หงส์ละการมัย
ทุกสถานีออกเสียงเป็นอย่างนั้นหมด ไม่ทราบเกล้าทราบกระหม่อมว่า เป็นเพราะเหตุใด
เห็นจะเป็นเพราะเพื่อจะให้คล้ายฝรั่งเข้าไปมากยิ่งขึ้น นี่ก็เป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า
ภาษากำลังวิบัติอยู่ ทนอาจารย์บุญเหลือได้พูดขึ้นมาว่า ในการบัญญัติศัพท์บุคคลากรนั้น
มีการระวังคำว่าตัว นี่เหตุแห่งความวิบัติในภาษาไทยก็มีอีกเหตุหนึ่ง คือ ความ
ระวังใจเล็ก ๆ น้อย ๆ โดยที่ไม่ได้นึกว่าภาษาไทยเรานั้น คนโบราณเขาใช้ศัพท์กันมา
หลายอย่าง ซึ่งเขาไม่เคยระวัง ยกตัวอย่างเช่นคนปัจจุบันมีความสับสนว้าวอย่างยิ่ง
ก็ให้เห็นว่าตัวนั้นใช้ไต่กับสัตว์เท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้ามาเรียกว่าตัวบุคคล ฟังดูหยาบคาย
ใช้ไม่ได้ แต่ภาษาไทยมีเสมอ เช่น “ถ้วนทั่วทุกตัวคน” ไม่เคยมีใครเขาเห็นว่าหยาบ
คายเลย แต่เมื่อใช้ตัวตรงนี้ต้องเกิดระวัง เพราะคำว่าตัว ฟังดูเป็นสัตว์ โดยลักษณะ
เช่นเดียวกันคำว่า “นายร้อย” ในยศทหาร ในยศตำรวจ ก็ให้เกิดระวังใจไปว่า
“นาย” เป็นแต่ของผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงเป็นนายไม่ได้ ความจริงนายร้อยนั้นหมายความว่า
ถึงผู้บังคับบัญชาทหารหนึ่งร้อย หรือหนึ่งกองร้อย ซึ่งอาจเป็นผู้หญิงก็ได้ผู้ชายก็ได้เป็น
ลักษณะของการบังคับบัญชา นาย ในกรณีนี้ไม่ได้แปลถึงเพศของผู้ที่ดำรงตำแหน่ง แต่
มีทหารหญิงขึ้นมา คำว่านายร้อยต้องตัดไปเรียกว่า ร้อยตรีเฉย ๆ ร้อยตรีจะไต่ไต่ได้
หมดทั้งผู้ชายผู้หญิง ถ้าเป็นผู้ชายจะไต่เรียกว่าร้อยตรีเฉย ๆ เป็นผู้หญิงเดิมหญิงเข้าไป

เรียกร้อยตรีหญิง เป็นการเปลี่ยนเพศ ซึ่งก็ใกล้เคียงฝรั่งเข้าไปเต็มทีอีกแล้วเหมือนกัน เพราะฉะนั้นคำว่านายร้อยก็เปลี่ยนไป ที่นี้เมื่อนายร้อยทหารนายพลทหารเปลี่ยนเหลือเป็นพลเอก พลโท พันเอก พันโท ลงไปเรื่อย ไปจนร้อยเอก ร้อยโท ร้อยตรีแล้ว ก็ไม่สู้กระไรนัก กลับมาถึงยศตำรวจ ก็ได้ออกพระราชบัญญัติไปแล้ว ตัดคำว่านายทั้งเหมือนกันเพราะจะมีตำรวจหญิง ในที่สุดก็นายตำรวจชั้นสูงสุดของกรมตำรวจคือ นายพลตำรวจเอกนั้น เดี่ยวนี้เรียกว่า พลตำรวจเอกเท่านั้น ฟังดูเหมือนกับว่าจบโรงเรียนพลตำรวจมาได้คะแนนดีหน่อยหนึ่ง นี่ก็เป็นความวิบัติอย่างยิ่งของภาษาไทยที่เกิดขึ้นเพราะความรังเกียจเล็ก ๆ น้อย ๆ ความไม่เข้าใจในความหมายของคำแล้วก็เป็นความเอากันง่าย ๆ ด้วยความสะเพร่า นี่ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้น ซึ่งข้าพระพุทธเจ้ามีความวิตกเป็นอย่างยิ่ง และนอกจากนั้น การที่ตัว ร-เรือ และ ล-ลิง ซึ่งใช้กันสับสนอลหม่านจนในที่สุดไม่ใช้กันเลย นี่ก็เป็นความวิบัติอีกอย่างหนึ่ง คือว่า ฝ่ายหนึ่งนั้นคิดว่าพูดฝรั่งหรือว่าทำเสียงให้เป็นฝรั่งแล้วจะต้องรวลันให้มากก็ใช้ ร-เรือ หมด พูดอะไรก็เป็น ร ไปหมด เพื่อจะได้ฟังดูโก้เก๋ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นจะเป็นเพราะสะเพร่าหรือคบกับเงินมากไปก็คงเหลือแต่ ล-ลิง เท่านั้น ร-เรือ ก็หายไป แล้วในที่สุดความสับสนทุกวันนี้ที่ขนาดหนักถึงกับว่า บางท่านเกือบจะชี้ขาดลงไปไม่ได้ว่า คำภาษาไทยบางคำใช้ตัว ร-เรือ หรือ ล-ลิง ในการประกอบคำกันแน่ บางท่านใช้ไม่ได้ ในที่นี้ข้าพระพุทธเจ้าเห็นด้วยเกล้า ๆ ว่า ภาษาไทยเรานั้นมีใช้มีแต่ภาษาไทยภาคกลางเท่านั้น ภาษาไทยภาคเหนือ ภาษาไทยภาคอีสานยังคงใช้ได้เป็นหลักภาษาไทยอยู่ โดยเฉพาะในกรณี ร-เรือ และ ล-ลิงนั้น ถ้าทดสอบกับภาษาไทยภาคเหนือและภาคอีสานแล้ว ย่อมได้ความจริงทันทีว่าประกอบด้วยตัวอะไรแน่ ยกตัวอย่างเช่นคำว่า เรือค ซึ่งเป็นตัวสัตว์ชนิดกักคนชนิดหนึ่งนั้น คนส่วนมากเกือบปัจจุบันนี้เรียกว่า เลือค กันหมดแล้ว ที่ถูกนั้นเป็นเรือค ถ้าถามว่าทำไมต้องเป็น เรือค ก็ต้องอธิบายว่า เพราะในภาษาภาคเหนือภาคอีสานเขาเรียกว่า ตัว “เฮือค” ภาคเหนือภาคอีสานแล้ว ตัว ร เป็น ฮ หมด เช่น รัก เป็น

ชัก เรือน เป็น เชื้อน แต่ว่าถ้าศัพท์ที่มาจากใหม่ขึ้นไปจากกรุงเทพ ฯ เขาก็ใช้ ร-เรือ ใต้ เช่น รถ ก็เป็น รถ อยู่ เขาไม่ได้เรียกว่าชด ถ้าภาษาไทยเต็มแล้วทศสอยได้เสมอ เพราะฉะนั้นเพื่อรักษาภาษาไทยไว้เข้าพระพุทธเจ้าเห็นด้วยเกล้า ๆ ว่า นอกจากจะรักษา ภาษาไทยภาคกลาง พยายามชำระสะสางให้ถูกต้องแล้ว ยังเป็นหน้าที่ของคนไทยที่จะ ต้องรักษา หรือพยายามอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จะรักษาหลักของภาษาในภาคต่าง ๆ ไว้ให้ คงอยู่ เพื่อเป็นหลักทศสอยได้อีกด้วย ไม่ให้สูญสิ้นไป มิฉะนั้นเราจะไม่ทำอะไรทศสอย เพราะภาษาภาคกลางนั้นอยู่ใกล้ชีวิตฝรั่งใกล้ชีวิตแขก แล้วก็ภาษาที่คนทีสตีลสัมปชัญญะไม่ปรกตินักใช้อยู่มาก ก็อาจจะผันแปรแล้วก็ผิดพลาดไปได้ โดยง่าย ถ้าหากว่าไม่มี หลักอะไรที่จะทศสอยแล้วละก็ความวิบัติก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้เข้าพระพุทธเจ้ากราบยังคมทูล มากด้วยเหตุที่มีความวิตก แล้วก็ต้องอาศัยพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมเป็นที่พึ่งที่จะ ให้ภาษาไทยเจริญรุ่งเรืองต่อไป จะได้อีกถือเป็นทางทำมาหากินต่อไปได้ แล้วก็ต้องอาศัย ความกรุณาของชุมชนภาษาไทยนี้ ได้ช่วยกันรักษาและชำระสะสางภาษาไทยให้บริสุทธิ์

ยังมีอีกอย่างหนึ่งซึ่งเข้าพระพุทธเจ้ารู้สึกขบขันใจเป็นอย่างยิ่ง อาจพูดรุนแรงไปก็ จะต้องขอพระราชทานอภัยโทษไว้ล่วงหน้า คือเรื่องราชาศัพท์ทุกวันนี้ เข้าพระพุทธเจ้า รู้สึกสลดใจ เมื่อได้เห็นได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงพระราชอุทิศสาธุทุกขณะที่จะทรงเข้า ใกล้ชีวิตกับพสกนิกรอาณาประชาราษฎร์ของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท แต่ว่าราชาศัพท์ ด้วยเหตุที่ไม่พยายามจะใช้ กลายเป็นเครื่องแบ่งแยก ราษฎรส่วนมากอยากจะเข้าเฝ้า ใกล้ชีวิตพระองค์ แต่ก็กลัวราชาศัพท์เป็นเหตุให้ต้องวังหน้า นี่เป็นความวิบัติของของ ผู้ที่รู้ราชาศัพท์ เพราะฉะนั้นเข้าพระพุทธเจ้าจึงรู้สึกอึดใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่ออาจารย์ บุญเหลือ ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้ภาษาธรรมดาสามีญ์ ไม่เกล้าที่จะทูล ด้วยราชาศัพท์ เพราะเกรงว่าจะผิด เมื่อคนชนาตอาจารย์บุญเหลือเป็นเล็อย่างนั้นแล้ว คนทั้งประเทศจะอยู่ในลักษณะเช่นใด นี่เป็นเรื่องที่เข้าพระพุทธเจ้ารู้สึกอึดใจเป็น

อย่างยิ่งเมื่อได้ยินคำขอพระราชทานอภิเษกตั้งแต่แรกเช่นนั้น ความจริงราชาศัพท์เป็นของจำเป็น เป็นหน้าที่ของผู้จงรักภักดีทุกคนจะต้องพูดให้ได้ เพราะเหตุว่าทุกวันนี้เป็นสมัยที่ประชาชนและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเข้าใกล้ชิดกันมากที่สุด ตั้งแต่ตั้งประเทศไทยมาไม่เคยปรากฏ ถ้าหากว่าไม่มีสื่อที่จะกราบบังคมทูลให้เข้าถึงได้แล้วก็หมดความหมาย ทรงพระราชอุทิศสาหะเท่าไรก็เปล่าประโยชน์ เป็นหน้าที่ของราษฎรไทยผู้จงรักทุกคนรวมทั้งอาจารย์บุญเหลือด้วย ถ้าไม่ทราบบังคมทูลก็ต้องเริ่มเรียนราชาศัพท์กันโดยทวน ปล่อยปละละเลยไว้ไม่ได้อีกต่อไปแล้ว ไม่มีเหตุใด ๆ เลยที่จะหลีกเลี่ยงไม่ใช้ราชาศัพท์ ความจริงข้าพระพุทธเจ้าเห็นว่าในการพูดในที่นี้ควรจะต้องพูดกับที่ประชุมโดยศัพท์ภาษาสามัญ แต่ที่ใดกราบบังคมทูลด้วยราชาศัพท์ตลอดมาก็เพื่อจะให้เป็นที่เรียบร้อยอย่างอันดีไว้ ด้วยความประสงค์เช่นนั้น ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า ต้องขอขอยใจคุณคึกฤทธิ์ที่พูดเมื่อกี้ แล้วส่วนมากที่พูดก็เห็นด้วยเหมือนที่จะพูดด้วยตนเอง จะพูดแล้วก็คุยกับคุณคึกฤทธิ์ แล้วคุณคึกฤทธิ์ก็มาพูด แต่คุณคึกฤทธิ์ขอยอยู่อย่างหนึ่ง คือ โจมตีหน่วยราชการของข้าพเจ้า แท้จริงคุณคึกฤทธิ์ก็ออกจะทำหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ ไม่ได้เป็นข้าราชการแล้ว ก็ยังอย่างนี้ก็เข้าใจว่าทำไมจึงขอยเป็นฝ่ายค้าน จะได้ไม่ต้องรับผิดชอบก็เข้าใจว่าอยู่อย่างนั้นเพื่อจะได้ โจมตีหน่วยราชการรัฐบาล ก็ไม่ถือ เพราะว่าพูดในสิ่งที่ถูกต้อง วิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่ถูกต้องแล้วนั้นเป็นของดี ไม่ว่าทำงานสิ่งใด ถ้ามีผู้วิพากษ์วิจารณ์ถูกต้อง หวังดี ก็เป็นการสมควรที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่เขาวิจารณ์มาเท่าที่จะทำได้ วันนั้นที่โต๊ะนี้ โคนโจมตีอยู่สองคนคือ อาจารย์บุญเหลือด้วย ก็ขอให้อาจารย์บุญเหลือได้แก้ตัวเถอะ

หม่อมหลวง บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าววว่า ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าใคร่จะขอพระราชทานถวายขี้แจงเรื่องทขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตในครั้งแรก.....

มีพระราชกระแสว่า ต้องการให้ชี้แจงให้คุณคึกฤทธิ์ฟัง

หม่อมหลวงบุญเหลือกล่าวว่า เป็นพระบรมราชโองการให้ชี้แจงให้คุณคึกฤทธิ์ฟัง ว่าที่ได้ขอพระบรมราชานุญาตกล่าวในที่ประชุมแล้วกล่าวว่าโดยไม่ต้องใช้ราชาศัพท์นั้น เพราะว่ากรมหมื่นนราธิป ผู้พบคนแรกตั้งตนขึ้นมาโดยใช้ราชาศัพท์ จึงขอพระบรมราชานุญาต เพราะเห็นว่าการพูดในที่ประชุมจะไม่ต้องใช้ราชาศัพท์ เพราะถ้าต้องพูดมาก ๆ เกรงจะผิดพลาดจะเป็นตัวอย่างให้คนทั้งหลายยึดถือเอาว่าเป็นถูกต้อง ผู้มีหน้าที่ชี้แจง ต่อประชาชน ควรจะเตือนประชาชนบ่อย ๆ ว่า ท่านเองนั้นบางทีก็มีความคิดหรือความผิดพลาดเช่นหน้าที่อย่างหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ มีหน้าที่เขียนหนังสือ แก้ปัญหาประจำวันท่านก็รับว่าบางทีก็มีคลาดเคลื่อนหลายอย่าง แต่ที่จริงท่านไม่ได้บอกว่า ท่านเป็นผู้ผิดพลาด ดิฉันก็เห็นด้วยว่าท่านไม่ค่อยจะผิดพลาดมากนัก ภาษาไทยที่ท่านใช้นั้นฟังแล้วรู้สึกแล้วดิฉันยังอยากจะแนะนำต่อไปว่า ผู้ที่จะคิดศัพท์ภาษาอังกฤษ คิดเป็นภาษาอังกฤษแล้วจะพูดไทยไม่ได้ควรจะปรึกษาหารือกัน ช่วยกันคิด หรือคิดยังไม่ได้ว่าในขณะนั้นจะใช้คำอื่นไปก่อนก็จะดี อย่างที่เห็นในปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ กล่าวถึงเรื่องปรัชญาตะวันตกเห็นใช้ศัพท์ใหม่ๆ หลายคำ เช่นกรณีกรรม ยังคิดว่าอยากจะตามอย่างเอามาใช้บ้าง แต่ว่าสำหรับทางกระทรวงศึกษาธิการนั้นได้เรียนให้ทราบแล้วว่าบัญญัติแต่ศัพท์เทคนิคเท่านั้น แต่ไม่ทราบว่าจะมีเครื่องมืออะไรไปประกาศบอกใคร ๆ เขา บอกว่าความหมายเฉพาะในเรื่องเทคนิค นอกจากนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการ จำเป็นจะต้องติดต่อกับคนที่มีความรู้หลายพวก คำว่าครูนั้นมีตั้งแต่ชั้นศาสตราจารย์ไปกระทั่งคนจบประถมสี่จะใช้คำที่เขาไม่เคยชิน เขาจำไม่ได้ อย่างคำว่า ประสพการณ์ พอใช้ไปครูทั้งหลายจำได้ คำว่าประสพการณ์ยังเอิญเป็นคำที่ครูประถมจะต้องใช้มากพยายามหาคำที่เขาจะจำได้ง่าย ๆ มีผู้เชี่ยวชาญทางบาลีบอกว่า การณ แปลว่าเรื่องราว ประสพแปลว่าเกิด คำว่า Experience ทางปรัชญาของทิวี่หมายถึงอินทรีย์มีสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวทล้อมประทะกับอินทรีย์นั้นก็จะเกิด experience เราเคยพยายามจะใช้ว่าการประสพ แต่ว่ามีคำที่จะต้องใช้กับ experience นี้หลายคำเช่นเกี่ยวกับการอ่าน การประสพ การอ่าน การประสพเกี่ยวกับการอ่านก็ยาวเกินไปสำหรับครูประถม หรือนักเรียนครูประถม จะเข้าใจ จึงขอกว่าประสพการณ์ คือเหตุที่เกิดมันกระทบมันก็เกิด จึงใช้ว่าประสพการณ์ เพราะมันใกล้เคียงกับการประสพกับคำว่า การ ที่จริงนั้นใช้ว่าการประสพเหมาะกว่า แต่มันเข้าประโยคยาก การประสพทางการอ่าน การประสพทางการฟัง การประสพทางอะไรๆ หลายอย่าง ก็ทูลชี้แจงต่อกรมหมื่นนราธิป ๗ ด้วย

ที่ดิฉันเรียกกรมหมื่นนราธิป ๗ ที่ไม่เรียกเสด็จในกรมก็ไม่ต้องการจะโจมตีใคร เหมือนหม่อมมราชวงศ์คึกฤทธิ์ จะชี้แจงว่าที่ไม่เรียกเสด็จในกรมเพราะดิฉันเป็นข้าราชการ เคยได้รับการสั่งสอนจากบรรพบุรุษว่า ข้าราชการนั้นไม่ใช่ข้าในกรมของใคร เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งใครเป็นอะไร ข้าราชการต้องเรียกอย่างนั้น อย่างที่วิทยุของทางราชการเรียกเสด็จในกรมรองนายกรัฐมนตรี ถ้าถือตามแบบฉบับก็ไม่ควร ควรจะเรียกว่า กรมหมื่นนราธิป ๗ เพราะได้รับแต่งตั้งอย่างนั้น และอยากจะทำบทกลอนคำขียนยืนยันว่าทรงเห็นฟ้องด้วยหรือไม่ ขอจบเพียงเท่านี้ ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ตรัสว่า เรียกขอข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็เห็นฟ้องด้วย

เมื่อหม่อมหลวงบุญเหลือกด่าจบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า ที่จริงขบไว้ก็คิดเหมือนกัน เพราะว่าถ้าไม่ขบเคี้ยวเป็นการโต้วาทีระหว่างอาจารย์บุญเหลือ กับอาจารย์คึกฤทธิ์อย่างนี้ทราบดี ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วพจน์เขาก็ยังไม่เลิก เพราะว่าเวลาเริ่มแล้วก็หยุดยาก แล้วก็เลยเถิดไปเรื่องอื่นต่าง ๆ ขณะนั้นมีผู้ถามขัญญูหามา ขอให้กรมมรา ๗ ทรงตอบ

กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงตอบขัญญูหามีผู้ถามมาว่า คำว่า ลอกแลก ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานใช้ไม่เอก ที่ถูกไม่ควรใช้ จะแก้ก่อนพิมพ์ครั้งต่อไปหรือ

ไม่ ที่จริงเรื่องนี้มีผู้ใช้อยู่สองสำนัก พวกหนึ่งเห็นว่าควรวีซีไม่เอก อีกพวกหนึ่งเห็นว่าไม่ควร เรื่องนี้แล้วแต่กรรมการพจนานุกรมจะพิจารณาต่อไป อีกอย่างหนึ่ง คำว่า สาส์น ส การันต์ก่อนตัว น นะบอกพจนานุกรมไม่มี ที่จริงควรมี เพราะสาส์นโดยนัยว่า message ว่าส่งเสียไป สาส์นว่าส่งเสียก็ได้ ฉะนั้นอย่างมีสาส์นไปถึงใครต่อใคร เราก็คงพูดได้ คณะกรรมการพจนานุกรมก็คงจะคำนึงถึงข้อนี้ เพราะกำลังพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอยู่ มีอีกท่านหนึ่งว่าการบัญญัติศัพท์ใหม่บอกว่าถ้าใช้กลุ่มคำไทยตรงจะเป็นการผิดหลักความจำยาก เพราะอาจยาวไปมากจนไม่เป็นศัพท์ก็ได้ การตั้งศัพท์ใหม่ เช่น พลร่ม น้ำแข็ง เช่นนี้ประชาชนพอใจมาก แต่ก็เป็นการถูกต้องแล้วถ้าคิดคำไทยคำที่ใช้ในภาษาไทยมาควรวกกันเข้าอย่างนี้ เช่น คำว่า หีบเสียง หรือไฟฟ้า ข้าพเจ้าเห็นว่าผู้ที่คิดในสมัยนี้มีปัญญาเฉียบแหลมดีมาก แต่ว่าสมัยเป็นสมัยวิทยาศาสตร์ เรื่องก็ยุ่งยากขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก เพราะฉะนั้นการที่จะคิดคำไทยเข้ามาควรวกกันเช่นนี้จะทำได้แค่นั้น ก็ได้แต่หวังว่าจะพยายามทำ อย่างที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแต่ก่อนแล้วเมื่อเวลาจะคิดศัพท์ขึ้นก็พยายามหาคำไทยก่อน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า ที่ว่าสมัยเก่ามีคนที่บัญญัติศัพท์ว่าไฟฟ้าเป็นต้นมีปัญญาเฉียบแหลม ก็หมายความว่ารับว่าสมัยนี้คนเราถอยหลัง หรืออีกนัยหนึ่งวิทยาศาสตร์ก้าวหน้าเร็ว แต่สมองของคนเราไม่ก้าวหน้าก็เท่ากับเราถอยหลังถึงให้ โอวาทที่ไหน ๆ ก็ได้ให้ทุกคนพยายามฝึกฝนตนเอง ไม่ใช่ในวิชาการเท่านั้น แต่ให้เป็นการรู้จักตัวเอง หมายถึงทางปฏิบัติที่ถูกต้องถูกหลัก ให้รู้จักว่าอะไรคืออะไรไม่ตัดสินจะก้าวหน้าทันวิทยาศาสตร์ บัดนี้ตนมีอาจารย์หมอวยที่สนใจเรื่องบัญญัติศัพท์เฉพาะในทางแพทย์จะได้เป็นตัวอย่างหนึ่งของการบัญญัติศัพท์ในวิชาเฉพาะ ก็อยากให้หมอมายูคย้าง

ศาสตราจารย์ ดร. อวย เกตุสิงห์ กล่าวว่ ขอเศษะเฝ้าละองรุ้ลัพระบาทปกเกล้า ปกกระท่อม พระราชาญาไม่พันเกล้า ข้าพระพุทธรเจ้ารุ้ลัเป็นพระมหากรุณาธิคุณ

อย่างยิ่งที่พระราชทานโอกาสให้ข้าพระพุทธเจ้ามาแสดงความเห็นเล็กน้อยในเรื่องภาษาไทย ก่อนอื่นข้าพระพุทธเจ้าขอแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในนามของประชาชนชาวไทยที่ไม่ใช่ นักอักษรศาสตร์หรืออาจารย์ทางอักษรศาสตร์ ว่าการที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงสนพระราชหฤทัยอย่างเด่นชัดในการศึกษาและทำนุบำรุงภาษาไทยนั้น เป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่งแก่ประชาชนชาวไทย เพราะเท่าที่เป็นการช่วยให้คนไทยได้มีความเป็นคนไทยยั่งยืนตลอดไป เพราะว่าภาษาไทยก็เป็นสมบัติของชาติเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ข่งว่าเป็นคนไทย ในขณะที่มีคนเป็นจำนวนมากที่รู้สึกว่ากำลังอยู่ในอันตราย ฉะนั้นการที่ประมุขของชาติทรงสนพระราชหฤทัยอย่างออกหน้าในการรักษาภาษาไทยเช่นนี้ จึงนับว่าเป็นนิมิตอันดีอย่างยิ่งสำหรับชาวไทยทั้งหลาย นอกจากนั้นข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นส่วนตัว แทนเพื่อนร่วมอาชีพกลุ่มน้อยซึ่งสนใจในการใช้ภาษาไทยสำหรับวิชาแพทย์ เพราะว่าในปัจจุบันนี้ รู้สึกว่ามีพวกร่วมวิชาชีพจำนวนมากที่เคียดที่รู้สึกว่าภาษาไทยไม่เหมาะสำหรับการใช้ในวิชาวิทยาศาสตร์ เช่น วิชาแพทย์ เป็นต้น ทั้งนี้เห็นจะเกี่ยวกับการที่ไม่รู้จะใช้คำอะไรให้ถูกต้องและให้เหมาะสมนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาของแพทย์นั้นอันนี้มีเหตุผลพิเศษอยู่ด้วย เนื่องด้วยวิชาแพทย์ของเราคือแพทย์แผนปัจจุบันนี้ไต่เจริญขึ้นมาด้วยความช่วยเหลือของต่างประเทศ และในสมัยหนึ่งเช่นสมัยเมื่อข้าพระพุทธเจ้ายังศึกษาวิชาแพทย์นั้น เราพูดภาษาอังกฤษตลอดเวลา ในการเรียนอาจารย์ก็สอนเป็นภาษาอังกฤษ แม้อาจารย์คนไทยก็สอนเป็นภาษาอังกฤษ เพราะว่าหัวหน้าแผนกเป็นชาวต่างประเทศ การเขียนก็ตี การอธิบายต่าง ๆ ในห้องเรียนก็ตีใช้ภาษาอังกฤษทั้งนั้น ตลอดมาจนกระทั่งเขียนรายงานวิชาการในการประชุมต่าง ๆ ก็นิยมใช้ภาษาอังกฤษล้วน ๆ ฉะนั้นจึงเป็นเวลานานที่พวกแพทย์ที่อยู่ในโรงเรียนนั้นไม่ได้ใช้ภาษาไทยเลย ประการที่สองเกี่ยวกับที่ไม่มีการติดต่อกันเลยระหว่างวิชาแพทย์แผนโบราณหรือแพทย์ไทยแท้กับแพทย์แผนปัจจุบันนี้ เราไม่ได้เอาของเดิมมาใช้เลย

ใช้ของใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้ก็เป็นเพราะเข้าใจว่าวิชาแพทย์ไทยเรานั้นใช้ไม่ได้ ไม่มีประโยชน์ อันข้าพระพุทธเจ้าเองมีความเห็นว่ามันไม่ตรงต่อความจริง ในวิชาแพทย์ของเราเดิมนั้นเรามีทั้งความรู้ที่เป็นหลักวิชา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการปฏิบัติ เช่นการใช้ยาไทยหรือสมุนไพรของไทยนั้น ข้าพระพุทธเจ้าเชื่อว่าเรายังมีของดี ๆ อีกมาก ซึ่งยังไม่ทราบคุณค่าในเวลานี้ ด้วยเหตุผลง่าย ๆ ว่าไม่มีใครเอาใจใส่หรือไม่มีใครได้มีโอกาสศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งสองอย่างนี้ประกอบกันจึงทำให้พวกแพทย์ส่วนมากไม่สนใจเลยในเรื่องไทยในการแพทย์ตลอดจนกระทั่งการใช้ภาษา มีกลุ่มชนหมุ่น้อยในพวกแพทย์เท่านั้นเองที่เห็นว่าเราเป็นคนไทยต้องใช้ภาษาไทย ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นเครื่องทำความเข้าใจในระหว่างเพื่อนร่วมอาชีพด้วยกันเท่านั้น แต่จะเป็นเครื่องติดต่อกับสำคัญยิ่งระหว่างแพทย์ผู้รักษาผู้ป่วยซึ่งจะต้องอาศัยวิชา ข้าพระพุทธเจ้าเองได้มีเหตุเกิดขึ้นที่ทำให้ต้องสนใจทางภาษาไทยสำหรับวิชาแพทย์ คือ เมื่อเรียนแพทย์จบใหม่ ๆ ยายถึงแก่กรรมลง ข้าพระพุทธเจ้าประสงค์จะเขียนหนังสือสั้น ๆ เกี่ยวกับวิชาแพทย์สำหรับประชาชน ก็ได้พบความยากลำบากอย่างยิ่งในการที่จะเขียนให้คนธรรมดาเข้าใจในวิชาแพทย์สมัยใหม่ได้ จึงได้เริ่มแต่นั้นว่าจะต้องหาคำภาษาไทยมาใช้ ต่อมาเมื่อมีการส่งเสริมภาษาไทยในต่างบ้านต่างเมืองก็ได้มีการบัญญัติศัพท์ต่าง ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก ในกรณีนี้สำหรับข้าพระพุทธเจ้าเองมีความเห็นไม่ค่อยตรงกับคณะกรรมการบางชุดที่ผ่านมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ที่นิยมใช้คำศัพท์ต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย นี้ก็เพราะรู้สึกว่าการใช้คำไทยของเราก็น่าจะใช้ ถ้าเลือกให้ดีกว่าจะนำมาใช้ได้แะ ในเรื่องนี้ข้าพระพุทธเจ้ามีความภูมิใจอยู่เสมอว่าคนไทยเรามีโชคดีกว่ามีภาษาที่มีลักษณะพิเศษอยู่สองสามประการที่ไม่แพ้ภาษาใดในโลก ประการหนึ่งเรามีการออกเสียงมีอักษรวิธที่สามารถจะทำเสียงได้มากมาย จนกระทั่งกล่าวได้ว่า เกือบไม่มีภาษาใดในโลกนี้ที่เราไม่สามารถจะเขียนเลียนเสียงได้ด้วยอักษรไทยของเรา นับว่าเป็นสมบัติที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ต่างกับภาษาต่างประเทศเป็นอันมากที่มีการจำกัดในเรื่องเสียง อีกข้อก็คือคำไทยเราเป็น

คำสั้น ๆ ง่าย ๆ ซึ่งเหมาะสำหรับการใช้ ประโยชน์ในข้อที่สามคือ การที่เราสามารถ
จะสร้างคำขึ้นมาใหม่โดยเอาคำสองหรือสามคำมาต่อกันเข้าทำให้ได้คำซึ่งมีความหมาย
แปลกไปจากเดิม นับว่าเป็นสมบัติที่ติดขงภาษาไทย มีคนจำนวนไม่น้อยไม่นึกถึงข้อนี้
จึงพยายามจะใช้คำภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างคำไทยขึ้น ในการที่ข้าพระพุทธเจ้ามี
หน้าที่ต้องสอนนักเรียนแพทย์ เขียนหนังสือบ่อย ๆ เกิดความจำเอนที่จะต้องคิดคำขึ้น
มาใช้ และมีความรังเกียจที่จะใช้ภาษาต่างประเทศ จึงได้พยายามรวบรวมคำขึ้นเป็น
จำนวนมาก และได้ใช้เรื่อย ๆ มาในการเขียนนิยายสารของคณะแพทยศาสตร์และ
ศิริราชพยาบาล หรือสารศิริราช แต่ว่าในข้อนี้ ข้าพระพุทธเจ้าก็สำนึกดีในความอันตราย
อันจะเกิดขึ้นจากความเข้าใจผิดในเรื่องคำเหล่านั้น หรือพูดง่าย ๆ ในแง่ที่จะทำให้คน
หมั่นใ้ว่าชอบสร้างคำอะไรใหม่ ๆ จึงใช้วิธีพยายามค่อยทำค่อยไป ในขั้นนี้เมื่อได้ทำ
สารศิริราชมาเป็นเวลา ๑๓—๑๔ ปีนี้ ก็รู้สึกว่าได้รวบรวมคำภาษาไทยที่อาจใช้แทน
คำต่างประเทศไว้ได้หลายพันคำ และนับว่าเป็นโอกาสดีที่กระทรวงสาธารณสุขได้เสนอ
นามข้าพระพุทธเจ้าได้ร่วมในคณะกรรมการบัญญัติของราชบัณฑิตยสถานในแง่ที่เกี่ยว
กับคำแพทย์ การนี้ข้าพระพุทธเจ้าเป็นแต่เพียงฝ่ายเสนอขอความเห็นหรือขอคำแนะนำ
กรรมการราชบัณฑิตยสถานให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ก่อนอื่นข้าพระพุทธเจ้าได้ขอ
ข้อตกลงกับคณะกรรมการบัญญัติศัพท์สำคัญข้อหนึ่งคือว่า ขอให้ถือว่าศัพท์ที่เสนอนี้
เป็นการเสนอ ไม่ใช่เป็นการบัญญัติ หมายความว่าไม่มีการบังคับให้ใช้ เป็นการแนะ
ขึ้นมาเท่านั้นเอง และถ้าใครเห็นดี ชอบ ก็ใช้ ใครไม่ชอบ ก็ไม่ใช้ อันนี้ก็คงจะ
คล้อยลงไปกับกระแสพระราชดำริที่ว่าภาษามีชีวิต คำไหนที่ดีก็ควรจะอยู่ยั่งยืนต่อไป
คำไหนที่ไม่ดีมันก็ตายไปเอง โดยวิธีนี้ข้าพระพุทธเจ้าเข้าใจว่าคำศัพท์ที่ไม่เหมาะก็คงจะ
หายไปเอง ส่วนคำศัพท์ไหนที่ดีก็คงจะมีผู้ใช้ต่อไป ในการที่คิดศัพท์เหล่านั้นข้าพระพุทธ
เจ้าได้ใช้หลักอยู่ ๒—๓ ประการ คือประการหนึ่งถ้าหากว่าในภาษาไทยเราแต่เดิม
ถ้ามีคำตรงกันอยู่แล้ว ความหมายตรงกันอยู่แล้ว ก็พยายามใช้คำนั้น ในการนี้

ข้าพระพุทธเจ้ามีความยินดีที่พบว่าคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานได้
เห็นพ้องด้วยอย่างยิ่งในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นทุกครั้งที่เราได้มีโอกาสนำคำแพทย์เดิมของ
เรามาใช้ ก็รู้สึกว่คณะกรรมการมีความปลาบปลื้มกันทั่วหน้า ดังเช่นคำบางคำที่ลื
ไปแล้ว เช่นคำว่า มานทะเลน เป็นต้น ข้าพระพุทธเจ้าไม่ทราบว่าในที่ประชุมนี้จะมีผู้ทราบ
ความหมายของคำนั้น อันนี้เกี่ยวกับการพิจารณาคำว่า Anasarca ในภาษาอังกฤษ ซึ่ง
แปลว่าการบวมทั่วทั้งตัว ในขั้นต้นข้าพระพุทธเจ้าเสนอว่า อาการบวมทั่วทั้งตัว เป็นคำใช้
แทนและคณะกรรมการก็ได้รับไปแล้ว ยังเอิญต่อมาวันหลังข้าพระพุทธเจ้าได้มีโอกาส
ใช้คำว่ามานหรือท้องมาน ก็ได้พลิกพจนานุกรมดู จึงไปพบคำว่ามานทะเลน ซึ่งในนั้น
มีคำบัญญัติอยู่แล้วว่าการบวมทั่วตัว จึงยังเกิดความขัติยขึ้นคืออย่างยิ่ง และในคราวประชุม
ต่อไปก็ได้เสนอที่ประชุมขอเปลี่ยน คำในที่ประชุมก็ไม่ขัดข้อง และทุกคนมีความยินดี
อย่างยิ่งที่เราได้คำเดิมของเราใช้ และความหมายตรงกันทีเดียว นอกจากนี้มีคำบางคำ
ที่ถูกลื้เล็กไปด้วยความเข้าใจผิด ในสมัยที่มีการบัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่ เช่นคำว่า
คนไข้ อันเป็นคำที่ใช้มาแต่บรมโบราณแล้ว แต่เมื่อสมัยสภักดิ์สภักดิ์ว่าข้มานได้มีการ
บัญญัติศัพท์ขึ้นมาใหม่โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นว่า คนใช้นั้นไม่เหมาะเพราะว่าคนบางคน
ไม่สบายไม่ได้เป็นไข้ด้วยอาจหาเจ็บก็ได้ ฉะนั้น คำว่าคนไข้ไม่เหมาะไม่ตรงกับความจริง
จึงมีผู้บัญญัติศัพท์ขึ้นแทนว่า ผู้ป่วย แต่คำนี้ก็ใช้แพร่หลายอยู่ในโรงเรียนแพทย์ แต่
ความจริงไข้ของเรานี้เท่าที่ทราบและเห็นในพจนานุกรมก็ไม่ได้แสดงว่าตัวร้อนว่าอาการ
ไม่สบายเป็นโรค ฉะนั้นคำว่าคนไข้ ไม่ได้หมายความว่าคนตัวร้อน แปลว่าคนไม่สบาย
เท่านั้นเอง แล้วก็เหมาะสำหรับใช้อย่างเดิมอยู่แล้ว ในการพิจารณาใหม่คราวนี้กรรมการ
ก็ได้ยอมรับ ให้ใช้คำว่าคนไข้แทนคำว่า patient ในภาษาอังกฤษ นับว่าเราได้สมบัติ
อันมีค่าของเรากลับคืนมาใช้กันใหม่ อีกคำที่ถูกลื้ออกไปจากบัญชีคำแพทย์ในทาง
วิชาการ คือคำโรคย์ปัจจุบัน ข้าพระพุทธเจ้าเข้าใจว่าชาวบ้านเข้าใจว่าเป็นโรคป่วยช้ก็ตาย
เป็นโรคร้ายแรงมาก ในการพิจารณาคัพท์แพทย์พิจารณาว่า คำว่า acute ในภาษา

อังกฤษ มีต้นศัพท์เดิมแปลว่าแหลม ให้ใช้คำว่าแหลม ๆ เข้าไปด้วย จึงใช้ว่าเฉียบพลัน
คือว่าแหลมหรือเร็ว แต่ความจริงก็เป็นศัพท์เฉพาะวิชาของเราในทางแพทย์ ไม่น่าตั้ง
ข้อรังเกียจว่าขี้จุกขี้แปดว่าเดี๋ยวนี้ ดังนั้นคำว่าขี้จุกขี้แปดคณะกรรมการชุดนี้ก็ได้รับมา
ใช้ใหม่ ก็นับว่าเป็นข้อที่น่ายินดีอย่างยิ่ง คำอื่น ๆ ที่ใช้กันนับว่าแพร่หลายอยู่แล้ว เช่น
คำว่า ใช้กระต๋านไฟเราก็กลับเอามาใช้ใหม่ ฉะนั้นคำที่บางที่ใช้กันผิด ๆ อยู่ก่อนก็
พยายามจะเปลี่ยน เช่นคำว่าธนาคารเลือดเป็นต้น ซึ่งแปลตรง ๆ จากคำว่า blood
bank ในภาษาอังกฤษ แต่ผู้แปลไม่ทราบว่า bank แปลว่าธนาคารอย่างเดียว แปลว่า
ที่เก็บหรือสะสมก็ได้ ฉะนั้นการใช้คำว่าธนาคารเลือด ธนาคารกระดูก ธนาคารนัยน์ตา
กันแพร่หลายกันจนกระทั่งเวลานี้ ในโรงพยาบาลศิริราชก็มีหน่วยธนาคารเลือดอยู่ อันนี้
ข้าพระพุทธเจ้าได้เคยเขียนคัดค้านมาหลายปีแล้วว่า เป็นคำที่ผิด และยังมีคำอื่น ๆ อีก
หลายคำเช่นคำว่า foreign body เคยใช้ว่าสิ่งแปลกปลอม อันนี้ความจริงก็ผิดในเรื่อง
ภาษา ถ้าเป็นสิ่งที่ปลอมไม่ได้ ความหมายนั้นว่าสิ่งที่ไปปรากฏในตำแหน่งซึ่งตาม
ธรรมชาติแล้วไม่มี เช่นคนกลืนเข็มกลัดเข้าไปเป็นต้น ตกไปในกระเพาะ ก็เป็น
foreign body ในที่นี้ก็เสนอคำว่า สิ่งแปลกที่หรือสิ่งผิดที่ ซึ่งจะตัดความผิดในเรื่อง
การใช้คำได้ การที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน
กระแสพระราชดำรัสในเรื่องภาษาไทย เน้นถึงความสำคัญของภาษาไทย และความ
จำเป็นที่เราจะต้องรักษา นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง และทำให้ข้าพระพุทธ
เจ้าและเพื่อนร่วมอาชีพบางคนซึ่งส่งเสริมจะให้มีการใช้คำภาษาไทยให้แพร่หลายยิ่งขึ้น
ในทางแพทย์นั้นรู้สึกมั่นใจว่าเราปฏิบัติถูกทางแล้ว และจะได้พยายามทำให้ภาษาไทย
มีประโยชน์มากยิ่งขึ้นในทางแพทย์ เพื่อเป็นประโยชน์ของแพทย์เองและประชาชนชาว
ไทยด้วย ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า เราได้ฟังหมอดูวยได้พูดถึงปัญหา
โดยเฉพาะของการบัญญัติศัพท์หรือภาษาของสาขาวิชาหนึ่ง แต่ว่ามีข้อสังเกตอย่างหนึ่ง

ซึ่งน่าจะยาก คือการบัญญัติศัพท์ ว่าภาษาไทยที่เอาคำสองคำมาประกอบกันเป็นคำใหม่ได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของภาษาไทยอย่างหนึ่ง การประสมสองคำหรือสองส่วนมาเป็นคำหนึ่งนั้นย่อมต้องทำตามหลักวิชาของภาษา ต้องระวังไม่ให้เป็นยี่คำจ หรือตัวที่เป็นคำที่ไม่สมประกอบ คือเอาสองภาษามาประสมกัน อย่างภาษาฝรั่งก็มีเหมือนกัน ที่เอาสองภาษามาประสมเป็นคำเดียว เขาเรียกว่า monster เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามหลักภาษา เช่นคำว่า รถยนต์ automobile ซึ่งเป็นการประสมภาษากรีกกับภาษาลาติน ก็กลายเป็น monster ภาษาไทยก็คงมีหลายคำ มีข้อสังเกตอีกอย่างเกี่ยวกับที่คุณก็กฤทธิได้พูด ไม่ใช่โจมตีนะ มองอย่างเป็นห่วง เห็นด้วยในการที่เราควรจะรักษาภาษาภาคเหนือภาคใต้ ต้องระวังรักษาให้ดี ๆ เพราะเป็นแหล่งที่จะไปศึกษาภาษาโดยแท้ เป็นความจริง เพราะว่าคนเราในกรุงเทพฯ ได้พยปะกับชาวต่างประเทศ ทั้งแขก ฝรั่ง จีน มากมาย ทำให้ภาษาของเราพดจาแล้วบางทีก็ไม่รู้เรื่อง เพราะคิดแบบฝรั่ง คิดแบบจีน หรือแบบแขก นี่ก็เป็นความจริง

การรักษาภาษาในชนบทนั้นก็ควรทำ ทำให้คิดถึงศิลปทางการร่ำรำของชาวบ้าน เคียงวันเวลาไปต่างจังหวัดก็ไปดูการแสดงร่ำรำพื้นเมือง ไว้ใจไม่ได้แล้วว่า เป็นพื้นเมืองจริงหรือไม่จริง เพราะว่าดูแล้วเขาบอกว่าของจริงของจังหวัดนั้น ๆ แต่แท้จริงศิลปากรทั้งนั้น เพราะว่าศิลปากรทั่วไปหากการร่ำรำของการพื้นเมืองแล้วเอามาตัดแปลง เพราะเห็นว่าเป็นชาวบ้านเกินไป ไม่สวยงาม เอามาประจบขึ้นเพื่อให้ออใจ อาจเป็นการกลั้วท่านผู้ใหญ่ที่บอกว่าการร่ำรำเท่าเปล่าไม่ดี อะไรเป็นต้น ก็ต้องมาใส่รองเท้า หรือการแต่งตัวรุ่มร่าม ต้องเอามาเปลี่ยนแปลงให้หรูหรา จนกระทั่งเป็นแบบอย่าง ชาวจังหวัดที่เป็นบ่อเกิดของการร่ำรำหรือศิลปแบบนั้นก็ต้องเอาอย่างศิลปากร เพราะครูบาอาจารย์ที่ไปสอนเด็ก ๆ ก็มาจากส่วนกลางอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งนี่ก็ว่าอะไรมาจากในกรุงต้องสวยงามและถูกต้องตามผู้ใหญ่ต้องการ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ไม่ทราบว่ามีการร่ำรำพื้นเมืองเป็นของจริงหรือไม่จริง กระทั่งต้องทะเลาะกันว่า อันนี้แท้หรือไม่แท้ นี่เป็นข้อ

สังเกตในการเปรียบเทียบศิลปกับภาษา ภาษาก็เป็นศิลปะเหมือนกัน อาจจะไม่ทราบว่าภาษามาจากไหนภาษาของไทยเราเป็นของจริง อยู่ที่ไหน เพราะว่าเราพยายามก่อกำเนิดขึ้นมาโดยไม่มีหลักฐาน ไม่มีควมรอบคอบพอ แล้วก็แพร่ไปต่างจังหวัดไปทำลายภาษาพื้นเมือง ซึ่งเป็นหลักประกันของความบริสุทธิ์ของภาษา ต่อไปนี้ อาจารย์สุกิจ อยากจะกล่าวอะไรบางอย่างก่อนจะจบ

ฯ พณ ฯ นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ กล่าวว่่า ขอเคาะฆ่่าละออองลู่ลู่พระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม เป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างล้นเกล้า ฯ ความจริงข้าพระพุทธเจ้าไม่มีอะไรจะพูดมากนัก แต่เมื่อหมออวยไต้ซ้่าแ่งดั่งเรื่องศัพท์แพทย์ ขนมา ก็เลยคิดถึงความหลังครั้งหนึ่งยังจำได้ ว่าได้ไปร่วมประชุมกับคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ เวลานั้นมีกรรมการฝ่ายแพทย์ร่วมอยู่ด้วย ให้รู้สึกว่่าฝ่ายแพทย์คนที่มีควมรู้มึ่วิชาอันนี้ บางทีรู้สึกว่่าจะแคบและเดรตรง หากปล่อยเข้ามาให้จัดทางภาษาแทนที่จะทำให้ดีจะทำให้เสียไปได้ พระราชาอาญาไม่พ้่นเกล้า ฯ ไม่ควรจะนำมารายข้งคมทูลให้ระคายพระโสดเลย เมื่อครั้งกระโน้นมีนายแพทย์ผู้ใหญ่มานั่งประชุมอยู่ด้วย ท่านก็เกิดเป็นโรคห้วงว่่าภาษาไทยจะไม่ตรง อย่างคุณหมออวยบอกว่่า คนใช้ก็ใช้ไม่ได้ ครั้นจะใช้คนช่วยก็ไม่เพราะ ก็เลยเป็นผู้ช่วยอย่างนี้ ต่อมาคนเราลงท้อง ท้องร่วง ท้องเดิน ท่านว่่า ท้องไม่เดิน ท้องไม่ร่วง ไม่ลงท้อง เพราะหาได้คิดไม่ว่่า สมัยก่อนนั้นคนไทยเราก้่ามีมรรยาทหรือวัฒนธรรม ไม่อยากจะเอาสิ่งที่ไม่สมควรมาพูดต่อหน้าผู้ที่เคารพและนับถือ ก็ต้องใช้วิธีอย่างท่วैयाกรณ์เขาเรียกว่่า metonymy หรือ synecdoche คือเอาสิ่งนั้นมาแทนสิ่งนี้ เอาสิ่งนี้มาแทนสิ่งนั้น จะไปบอกว่่าอาหารที่บูคเน่าในท้องกำลังจะไหลมำมนัก้่าไม่ถูก ก็บอกเป็นลงท้อง นายแพทย์ก็บอกว่่าใช้ไม่ได้ ท้องไม่ลง ครั้นเดียงไปเดียงมาก็ยืนยันว่่า คณะแพทย์ต้องการอย่างนี้ กรรมการก็เลยปล่อยให้ไป ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้เตือนว่่า อย่างว่่าท้องร่วง ฟ้่ง ๆ เหมือนกับเมื่อเต็ก ๆ ใครเล่าให้ฟ้่งว่่า วานะระอยู่บนค้่ามะคะ ถ่าย

อุจจาระลงศิระพระยาเทโว จะต้องทำให้แปลว่าอุจจาระร่วงเท่านั้น ท่านก็บอกว่าไม่รู้
คณะแพทย์เขาต้องการอย่างนั้น กรรมกรก็ต้องปล่อยให้ไป ฉะนั้น เรื่องศัพท์อย่าปล่อยให้
ให้อยู่ในมือของผู้รู้หรือนักวิชาการนัก ถ้าไม่ปล่อยนักภาษาศาสตร์เข้าไปร่วมด้วยเกรงว่า
ผลร้ายจะมีมากกว่าผลดีก็เป็นได้ เราอาจใช้ภาษาพันทางภาษาแปลก ๆ อย่างที่เป็น
monstrousity ขึ้นมาอีกก็ได้ ถ้าหากมีโอกาสดูคณะกรรมการไหนจะบัญญัติศัพท์ต่อไป
ก็ควรจะให้ฟังคำเก่าที่ไม่สมควรหรือฟังไม่เพราะหู หรือนอกคอกนอกวิตประเพณีไป กลับ
มาพิจารณาใหม่คิดว่าจะดี บางอย่างที่ยังบัญญัติไว้ เช่นผู้หลกผู้ใหญ่ เช่นรัชกาลที่ ๖
ท่านทรงบัญญัติบางคำ ท่านกลัวคนไทยจะไม่รู้ว่าของนั้นเป็นอย่างไร เช่นน้ำมันโถล์ฟ
ถ้าบอกคนไทยว่าน้ำมันโถล์ฟ คนไทยไม่เคยเห็นลูกโถล์ฟก็ไม่เข้าใจ จะบอกอย่างไรก็
ไม่ถูก เคยเห็นคนไทยเคยรับประทานลูกมะกอกน้ำ เห็นมันคล้าย ๆ กัน ก็เรียกน้ำมัน
มะกอกก็ใช้ได้ หากเกิดมีใครจะเถรตรงบอกว่าไม่ใช่มะกอกขึ้นมาก็เต็มไปด้วย มะกอก
ฝรั่งก็หมดปัญหาไป

อย่างลูกเต๋อยก็เหมือนกัน ข้าวโอ้ตก็ข้าวโอ้ต ลูกเต๋อยก็ลูกเต๋อย ว่าเอาลูก
เต๋อยมาให้ม้ากิน ม้ามันไม่กินเพราะมันไม่เคยเห็น หนังสือฝรั่งเขาว่าเอาโอ้ตมาให้ม้า
ก็แปลว่าเอาลูกเต๋อยมาให้ม้า ความจริงเอาไปต้ม น้ำตาลมันก็คล้ายกัน ออกมุ่ม ๆ เหมือน
กัน แต่มันไม่เหมือนกันเราก็อ่าลูกเต๋อยฝรั่งก็ได้

อย่างต้นรัง พระท่านแปลสาธตพฤษ์ว่าต้นรัง ความจริงสาธตพฤษ์ในประเทศไทย
ไทยยังไม่เคยมี เมื่อพระพุทธเจ้าเข้าสู่ปรินิพพานใต้ต้นสาธตพฤษ์กลัวคนไทยจะมองไม่
เห็น ต้นไม้เมืองไทยมีต้นรังคล้าย ก็เลยวานิพพานใต้ต้นรังก็พอใช้ได้ ขอให้ฟังเข้าหู
คนไทย ฟังรู้ แต่เกิดมีใครขยันขึ้นมาว่าไม่ใช่ เราก้เต็มไปด้วยว่าต้นรังแขกหรือรังเทศก็
พอใช้ได้

ศัพท์บางคำเราเอามาจากคำแขก เห็นไม่เพราะคนไทยตัดไปเข้าเรื่องของคนไทยก็ได้ คนไทยเองก็จำไม่ได้ว่าเราใช้ศัพท์แขก เช่นคำราชาศัพท์กำลังขานหนึ่งบอกว่าใช้ โศกกระสุน คนไทยบอกว่าโศกกระสุนก็รู้ โศกขามโศกกระเทียมมี คำว่าโศกกระสุนไปอยู่เข้าจริงมันเป็นศัพท์เทคนิค แขกเขาเป็น โศ กขั กษุร โศกั้ว กษุรก็กขของวัว เม็ดสองเม็ดประกบกันเหมือนกขวัว ไทยเราเรียกโศกกระสุนก็เพราะดี ไม่น่าไปเปลี่ยนแปลง ไม่ควรไปถอยหลังเข้าคลอง สิ่งใดเป็นภาษาไทยอยู่ตัวแล้วไม่น่าไปเปลี่ยน แต่ถ้ายังเป็นพันทางอยู่ก็น่าจะเปลี่ยน ข้าพระพุทธเจ้ามีความเห็นเพียงเท่านั้นขอเดชะ ฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า ที่อาจารย์สุกิจพิบูลย์ยืนยันว่าคนไทยเรามีจิตใจพิเศษ ไม่เหมือนฝรั่ง หรือแขก หรือจีน ก็ต้องรักษาจิตใจพิเศษนี้ไว้ ซึ่งมีอยู่ในภาษาเหมือนกัน วันนี้ได้พูดเรื่องปัญหาภาษาหลายอย่างคละเข้าไป แต่ว่าคงเป็นวิสัยที่สุดที่จะกระตุ้นเตือนทุกคนว่า ภาษานี้เกิดปัญหาขึ้นได้มากหลายทาง ต้องพยายามช่วยกันแก้ปัญหานั้น และถกเถียงกันเพื่อที่จะขบให้แตก และให้ภาษาของเราบริสุทธิ์ใช้การได้ ไม่ให้คุณคักฤทธิชาติอาชีพ ขันสมควรแก่เวลาที่จะเลิกประชุมแล้วข้าพเจ้าขอปิดประชุม

ที่ประชุมชั้นบรรณานุกรม ถวายคำนับ

เลิกประชุม เวลา ๑๒.๒๐ นาฬิกา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับ สมาชิกชุมนุมภาษาไทยและนิสิตพร้อมกันส่งเสด็จยังรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินออกจากบริเวณมหาวิทยาลัยเมื่อเวลา ๑๒.๓๐ นาฬิกา.